LIBRARY
JUN 09 1982
STATE OF ... SOCIETY

LAISVĖ
Weekly
102-02 Liberty Ave.
Ozone Park, N. Y. 11417
Telephone: 641-6887
Area Code 212

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y., under the Act of March 3, 1879.

LAISVĖ

THE LITHUANIAN WEEKLY

LAISVĖ—LIBERTY
Savaitinis
Jungtinėse Valstijose $12.00
Kanadoje $15.00
Kitur užsienyje $15.00
Pavienio egzemploriaus kaina 25 centai

PRICE 25 c.

NO. 23 ★ ★ ★ ★ ★ ★ PENKTADIENIS, BIRŽELIO [JUNE] 4, 1982 OZONE PARK, N. Y. 11417 ★ ★ ★ ★ ★ ★ 71-IEJI METAI

KRISLAI

Prezidentų susitikimo perspektyvos
Prezidento įtaka liaudyje žymiai sumažėjus
Konfliktas nesibaigia
Įspėjimas Reagano Administracijai
Mus labai džiugina

A. BIMBA

Šiuo laiku Jungtinėse Tautose tarp Jungtinių Valstijų ir Tarybų Sąjungos diplomatų eina pasitarimai dėl prezidentų Reagano ir Brežnevo susitikimo vietos ir programos. Siūlomos dvi vietos: Turkijos bei Airijos sostinės. Manoma, kad susitikimas įvyks dar šiemet.

Toks visos žmonijos linkėjimas ir troškimas. Reikia padaryti galą branduolinio ginklavimosi varžyboms ir pašalinti branduolinės katastrofos pavojų žmonijai. Tiktai Jungtinės Valstijos ir Tarybų Sąjunga gali tai padaryti. Tikėkime, kad jos tą ir padarys.

□

Visi spaudos korespondentų pravesti apklausinėjimai aiškiai parodo, kad prezidento Reagano įtaka šalies liaudyje yra žymiai sumažėjus. Jeigu dabar būtų nauji prezidento rinkimai ir jis kandidatuotų antram terminui, neturėtų jokios vilties jį laimėti. Jam prezidentaujant ir infliacija, ir ypač maistinių produktų kainos pakilo. Jis nesistengė išpildyti nei vieno pažado, kuriuos sudėjo per rinkimų kampaniją.

□

Ginkluotas konfliktas tarp Argentinos ir Anglijos Pietinėje Jūroje dėl Falklands salų ne tik nesibaigia, bet dar plečiasi ir aštrėja. Kuomi ir kada jis baigsis sunku pasakyti. Jis dargi gali plėstis ir įvelti daugiau šalių šiame pasaulio regijone . . .

□

Angliakasių Unija—United Mine Workers of America sako prezidento Reagano Administracijai: Kaip tiktai pradėsite siaurinti-mažinti federalinę finansinę pagalbą prižiūrėjimui, kad kasyklose darbo sąlygos būtų kuo saugiausios nustosime dirbę, paskelbsime visuotiną streiką!

□

Visi pranešimai iš Tarybų Lietuvos kalba apie gražius pasiekimus bei laimėjimus visose srityse. Dar pasitaikę trukumai bei atsilikimai vienas po kito sėkmingai pašalinami. Lietuvos vardas ir jos pasiekimai šiandien jau garsiai aidi toli, toli už jos ribų!

New York. — The New York Times ir CBS News apklausinėjime dėl branduolinių ginklų užšaldymo pasiūlymo didžiuma klaustųjų pasisakė teigiamai, bet tik pareiškė susirūpinimą, kad Tarybų Sąjungai iš to neišeitų daugiau naudos.

Bogota, Kolumbija. — Pereitą sekmadienį įvykusiuose rinkimuose naujuoju šalies prezidentu išrinktas konservatorių partijos kandidatas Belisario Betancur Cuartas, 59 m. amžiaus, kilęs iš beraščio valstiečio šeimos, kurioje išaugo kartu su kitais 21 savo broliais ir seserimis.

Popiežius keliavo į Britaniją susitaikyti su anglikonais

Bando atitaisyti, ką praeitis pagadino: popiežius Jonas Paulius II kalbasi su Britanijos karaliene Elžbieta II. Prieš 450 metų Britanijos karalius Henry VIII nutraukė ryšius su Vatikanu ir pasiskelbė anglikonų bažnyčios galva. Dabar vyksta kalbos dėl abiejų bažnyčių susitaikymo.

London. — Gegužės 28-birželio 2 dienomis popiežius Jonas Paulius atliko istorinę kelionę, apsilankydamas Anglijoje, Skotijoje ir Wales. Tai buvo ne tik Vatikano bandymas susitaikyti bei susigrąžinti "paklydusią avį" po 450 metų užtrukusios nesantaikos, bet ir iš viso istorijoje pirmasis popiežiaus apsilankymas Britanijoje.

Nors tikinčiųjų minios Britanijoje buvo ne taip gausios, kaip Airijoje ir Portugalijoje, kur neseniai popiežius lankėsi, bet jų pakako visur, kur tik popiežius laikė pamaldas ar kalbėjo. Du patys svarbiausi susitikimai tai buvo Buckingham rūmuose, kur popiežius buvo priimtas britų karalienės Elžbietos II, ir Canterbury katedroje, kur karaliauja anglikonų primas. Canterbury katedroje popiežius su anglikonų bažnyčios galva arkivyskupu Robert Runcie padarė pasižadėjimą užmiršti praeitį ir eiti prie abiejų bendruomenių susitaikymo.

Be to, dar ir antras dalykas jungė abudu bažnyčios vadus—jie šaukė prie taikos Pietiniame Atlanto regione, kur tuo metu, kai jie meldėsi ir kalbėjo apie taiką, liejosi britų ir argentiniečių kraujas už Falkland-Malvinų salas.

Šį savo vizitą popiežius laikė pastoraciniu ir todėl neturėjo jokių susitikimų su vyriausybės atstovais, stengdamasis, kad jo vizitas neįgautų politinio atspalvio tuo metu, kai vyksta karas tarp Britanijos ir Argentinos.

Birželio 11-12 dienomis popiežius vėl keliaus. Šikart jis vyks į Argentiną, kurioje ne taip, kaip Britanijoje, didžiumą gyventojų sudaro katalikai. Popiežiaus patarėjai aiškina, kad ta kelionė įvyksta todėl, nes popiežius nenori, kad Argentinoje būtų neigiami pažiūrėta į jo kelionę į Britaniją. Sakoma, kad tokiems vizitams popiežių paskatinę Argentinos ir Britanijos katalikų vyskupai, kuriuos popiežius anksčiau buvo pasikvietęs į Vatikaną pasimelsti už taiką Malvinų salose ir pasitarti dėl savo vizito. Pradžioje buvo skelbiama, kad popiežius nevyks į Britaniją iki konfliktas dėl Malvinų nebus išspręstas, bet vėliau buvo rasta kompromisinė išeitis.

Britanija nuo Vatikano atsiskyrė savo karaliaus Henry VIII laikais, 1534 m., kada karalius supyko ant popiežiaus, kai tasai nepripažino jo divorso. Tada Henry VIII savo asmenyje sukaupė ir bažnyčios valdžią, kurią nominaliai dabar turi karalienė Elžbieta II.

BIRŽELIO 29 D. GENEVOJE PRASIDEDA JAV-TSRS PASITARIMAI DĖL BRANDUOLINIO NUSIGINKLAVIMO

Washington. — Gegužes 31 d. kalbėdamas Arlingtono tautinėse kapinėse pagerbiant žuvusius karius, prez. Reagan pranešė, kad, abiem pusėm sutikus, birželio 29 d. Genevoje prasidės nusiginklavimo pasitarimai.

Jis taip pat pažadėjo, kad Amerika laikysis ir ankstyvesnių susitarimų toje srityje, jei ir Tarybų Sąjunga panašiai elgsis.

Bendrame abiejų šalių vyriausybių komunikate sakoma, kad Jungtinės Amerikos Valstijos ir Tarybų Sąjunga sutinka pradėti formalias derybas dėl strateginių ginklų apribojimo ir sumažinimo. Amerikos delegacijai vadovaus jos ambasadorius Šveicarijoje Edward Rowny, o Tarybų Sąjungos delegacijai—jos ambasadorius Viktor P. Karpov. Komunikate pabrėžiama, kad abi pusės toms deryboms skiria didelės reikšmės.

Prez. Reagano pranešimą palankiai sutiko visa eilė prieš branduolinį ginklavimąsi veikusių aktyvistų bei užsienio lyderių.

Tarybų Sąjungos prezidentas Leonidas Brežnevas pareiškė, kad jis sveikina tokių derybų pradžią, jei jos vyks ne tam, kad maskuotų karinius pasirengimus, bet pasiektų konkrečių susitarimų, priimtinų abiem pusėm ir sumažintų karinių konfliktų galimybę.

Palankiai atsiliepiama ir Fed. Vokietijoje, o Amerikoje atsiliepė net buvęs prez. Carteris, esą, tai "gera naujiena man, Amerikai ir visam pasauliui".

Paroda apie atominių bombų žiaurumus

Jungtinės Tautos. — Šį penktadienį čia atidaroma paroda, kurioje įvairiais eksponatais bus pavaizduotas atominių bombų baisumas. Paroda bus atdara iki liepos 9 d. ir ji vyks apatiniame Jungtinių Tautų rūmų aukšte, skirtame publikai.

Parodą rengia Jungtinių Tautų informacijos skyrius kartu su budistų grupe Soka Gakkai. Ši grupė, JT turinti nevalstybinio stebėtojo statusą, čia sudaro apie 50 asmenų delegaciją, kurioje apie 30 asmenų yra nukentėję per atominį bombardavimą Hiroshimoje ir Nagasaki miestuose II Pas. karo pabaigoje. Ji pasakos savo pergyvenimus bombardavimo metu, o parodoje pateiktoji medžiaga pavaizduos atominių bombų veikimo stiprumą ir jų naikinamąją galią.

Soka Gakkai grupė, budistų sekta, dabar daugiausia besidarbuojanti prieš atominę ginkluotę, Japonijoje turi apie 10 milijonų narių, apie milijoną turi įvairiose pasaulio šalyse, kurių tarpe apie ketvirtis milijono narių yra ir pačioje Amerikoje.

Azijos kraštai prieš aparteidą

Manila, Filipinai. — Gegužės 26 d. čia pasibaigusi Azijos kraštų konferencija už akciją prieš aparteidą, arba rasinę diskriminaciją, išleido deklaraciją. Joje kviečiamos visos pasaulio valstybės laikytis Jungtinių Tautų paskelbtojo ginklų embargo Pietų Afrikai. Taip pat kviečiama sustiprinti embargo, kurį uždėjo Pietų Afrikai naftą eksportuojančios šalys. Manilos deklaracija ragina pasaulį ir boikotuoti Pietų Afrikos valstybę įvairiose kitose srityse, kad ji galutinai ir visiškai atsisakytų savo diskriminacinės politikos.

Tuo tarpu Jungtinių Tautų būstinėje beveik tuo pat metu išleistame specialaus komiteto prieš aparteidą pareiškime pasisakoma prieš Jungtinių Amerikos Valstijų didėjančią prekybą su Pietų Afrika branduolinių medžiagų srityje.

Managua. — Tropikinių audrų sukelti potvyniai padarė daug nuostolių Nikaragvoje ir Hondure. Žuvo apie pora šimtų žmonių, 55 tūkstančiai pasiliko be pastogės. Abu kraštai prašo tarptautinės pagalbos.

Nesusidėjusių šalių konferencija Kuboje

Havana, Kuba. — Gegužės 31 d. čia prasidėjo vadinamų nesusidėjusių šalių konferencija, kurią formaliai pereitą trečiadienį atidarė Kubos prez. Fidelis Castro.

Posėdžiai užtruks apie savaitę laiko. Juose dalyvauja 94 valstybių atstovai. Tai yra pasirengimas šių metų rugsėjo mėnesį Bagdado mieste, Irake, įvyksiančiai vadinamo neprisijungusių valstybių judėjimo konferencijai. Kuba šiuo metu yra to judėjimo pirmininkė.

Konferencijos metu bus parengta medžiaga apie pasaulines problemas. Kubos platinamoje redakcijoje ypatingai kritiškai žiūrima į JAV vaidmenį Art. Rytuose. Amerika taip pat kaltinama ir dėl savo veiklos Centrinėje Amerikoje. Jai prikišama, kad ji norinti pakeisti vyriausybes Kuboje, Nikaragvoje ir Grenadoje bei vykdanti "imperialistinę intervenciją" Salvadore.

Konferencijoje bus pasisakyta ir dėl Argentinos-Britanijos konflikto ir karo. Joje dalyvauja ir Argentinos užsienio reikalų ministras Nicanor Costa Mendez.

Buenos Aires. — Argentinos oro pajėgų vadovybė pranešė esanti pasirengusi nutraukti lėktuvų susisiekimo sutartį su Prancūzija, Olandija ir Fed. Vokietija, kadangi jos remia Bendrosios Rinkos boikotą prieš Argentiną dėl Falkland-Malvinų salų užėmimo.

Washington. — Pasaulinis Bankas patvirtino 304.5 milijonų dol. paskolą Turkijai jos ekonominei padėčiai pagerinti. Paskola bus duota 17 metų su 11.6 proc. neskaitant procentų per pirmuosius dvejus metus.

Prez. Reagan išvyko į Europą

Washington. — Pereitą trečiadienį prez. Reagan išskrido į Paryžių, kur Versalio rūmuose įvyks viršūnių ekonominė konferencija. Joje dalyvauja Britanijos ministerė pirmininkė Margaret Thatcher, Fed. Vokietijos kancleris Helmut Schmidt, Italijos premjeras Giovanni Spadolini, Kanados—Pierre Trudeau ir Japonijos—Zenko Suzuki. Konferencijos šeimininkas—Prancūzijos prezidentas Francois Mitterrand.

Tarp daugelio problemų, plakančių nūdienį pasaulį, konferencijoje pirmaus nedarbas, kurio yra daug visose tose šalyse, bendrai paėmus, net 21 milijonas.

Atskiromis šalimis imant, Amerikoje šių metų balandžio pradžioje buvo 9.4 proc. bedarbių, kas skaičiais siekia apie 10 milijonų. Federalinėje Vokietijoje esama apie 2 milijonų bedarbių—apie 7 proc., bet problema labiau aiškėja, kai turima galvoje, jog dar prieš trejus metus ta pati Fed. Vokietija iš užsienio įsileisdavo apie 2 milijonus darbininkų.

Prancūzijoje bedarbiai sudaro 1.9 milijono arba 8.7 proc. visos darbo jėgos; Italijoje esama 2.3 milijono bedarbių, arba 10.4 proc.; Britanija turi apie 3 milijonus bedarbių, arba 11.5 proc.

Kai 1975 m. Paryžiuje vyko pirmoji viršūnių ekonominė konferencija, sušaukta prez. Valery Giscard d'Estang, pasaulis buvo susirūpinęs, kaip išbristi iš nedarbo, į kurį pastūmėjo 1974 m. staiga pakilusios naftos kainos. Dabar, kai naftos kainos vėl nukrito, nedarbas betgi nėkiek nesumažėjo.

Ekonominiai stebėtojai tvirtina, kad šiemet prie Versalio rūmų nebus minių, reikalaujančių duonos, bet tikriausia bus žmonių, reikalaujančių darbų. Konferencija vyks birželio 4-7 dienomis.

Iš šios konferencijos prez. Reagan dar vyks į Romą, Londoną, Bonną ir Berlyną.

Sugrįš birželio 11 d. Fed. Vokietijoje ekstremistai jaunuoliai jau pradėjo sprogdinti bombas JAV karinėse bazėse ir, kalbama, kad nusiginklavimo aktyvistai rengs demonstracijas visur, kur prez. Reagan pasirodys.

Prez. Reagan

Amerika neįsileidžia 300 japonų

Washington. — Valstybės departamentas pranešė, kad Amerika atsisakė išduoti įvažiavimo vizas trims šimtams Japonijos piliečių, kurie norėjo atvykti į New Yorką ir dalyvauti masinėje demonstracijoje už nusiginklavimą.

Ta demonstracija įvyks birželio 12 d. ryšium su Jungtinėse Tautose prasidedančia nusiginklavimo konferencija. Joje dalyvaus ne tik New Yorko žmonės, bet prie jų prisijungs ir tūkstančiai veikėjų už nusiginklavimą iš visos Amerikos bei užsienio šalių. Vien iš tos pačios Japonijos bus arti tūkstantis asmenų, kuriems jau vizos išduotos.

Šitiems 300 asmenų vizos atsakytos neva dėl to, kad jie priklauso arba komunistų partijai ar organizacijoms, kurios esančios kokiame nors juodame sąraše. Amerika mat turi tokį McCarran-Walter Act ir pagal jį atmeta vizų gavimo prašymus. Amerikos Civilinių Teisių Sąjunga pareiškė, kad ji pradės tyrinėjimus.

Varšuva. — Stanislaw Kania, buvęs Lenkijos komunistų partijos vadas prieš ateinant vadovauti gen. Jaruzelskiui, paskirtas nariu į Valstybės Tarybą. Taryba veikia tuo laikotarpiu, kai neposėdžiauja parlamentas.

Jauni plieno darbininkai Hamburge, Fed. Vokietijoje, demonstruoja prie savo darbovietės—laivų statyklos, reikalaudami darbo ir mokslo. Daugiau kaip 350 tūkstančių jaunuolių Fed. Vokietijoje neturi darbo. Darbo unijos ir bedarbių jaunuolių grupės reikalauja sustabdyti apkarpymus socialinių programų srityje.

LAISVĖ LITHUANIAN WEEKLY

PUBLISHED BY THE LITHUANIAN COOPERATIVE PUBLISHING SOCIETY, INC.

Published Fridays, except in case of holidays

102-02 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK, N. Y. 11417

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y.

Established April 5, 1911

ANTHONY BIMBA, Editor in chief

EVA T. MIZARA, Editor & Business Manager

SUBSCRIPTION RATES:

United States, per year $12.00	United States, per 6 months... $6.50
Canada, Lat. Amer., per year . $15.00	Canada, Lat. Amer., 6 months . $8.00
Foreign countries, per year ... $15.00	Foreign countries, 6 months ... $8.00

Apie amerikiečių kilmę

Cenzo Biuras paskelbė naujausio cenzo rezultatus: amerikiečiai buvo klausinėti apie savo kilmę, kitaip sakant, iš kokio krašto kilę jų protėviai. Pasirodo, kad didžiausia grupė yra amerikiečių, kurie paduoda **Vokietiją** kaip savo kilmės kraštą—net 52 milijonai. 44 milijonai paduoda **Airiją** kaip savo kilmės kraštą ir tik 40 milijonų **Angliją**. Bet tas nereiškia, kad dauguma amerikiečių nėra **britų** kilmės, kaip iki šiol manyta. Mat, 14 milijonų pasisakė esą **skotų** kilmės ir virš dviejų milijonų **valų** (Welsh) kilmės. Tad, sudėjus juos su anglais, gaunasi 56 milijonai, kitaip sakant, daugiau negu vokiečių kilmės.

Cenzo rezultatai turi daug neišaiškintų dalykų, bet reikia pridėti, kad tokį cenzą iš viso sunku pravesti. Amerikoje yra daugybė žmonių, kurie yra maišytos kilmės. Kaip buvo užrašytas žmogus, kuris padavė savo kilmę kaip **anglų-olandų**? Ogi, jis buvo užrašytas **du kart**, jis statistiniai ir anglų kilmės ir olandų kilmės kolonose. Tokiu būdu bendras rezultatas sudarė daug daugiau negu 100%,—keista statistika, bet kitos išeities nebuvo.

Cenzą labai sunku buvo pravesti pietvakarinėse valstijose: Naujojoje Meksikoje, Arizonoje, Kalifornijoje, Teksase ir t. t. Ten randasi apie dvidešimt milijonų ispaniškai kalbančių žmonių, gyvenę ten dar tais laikais, kuomet tos teritorijos priklausė Meksikai. Kaip meksikiečiai bendrai, tie Pietvakarių ispaniškai kalbantieji amerikiečiai yra maišytos ispanų-indėjų kilmės. Kaip matyti, per šį cenzą dalis pasisakė esą indėnų kilmės, dalis ispanų, dalis indėnų-ispanų. Rezultatas yra, kad beveik 10 milijonų amerikiečių pagal šį cenzą yra indėnų kilmės—daug daugiau, negu paprastai manoma.

Mums, žinoma, labiausiai įdomūs rezultatai apie Rytų Europą.

Čia irgi nemažai sumišimo. Kadangi žmonės buvo prašyti cenzo paduoti savo protėvių **krašto** o ne tautybės apibūdinimą, tai amerikietis, kurio tėvai ar seneliai atvyko iš Suvalkų lietuviško trikampio, kaip savo kilmę padavė ne lietuvišką, o lenkišką. Iš kitos, pusės, žydų arba rusų tautybės Lietuvos gyventojo ainiai padavė savo kilmę kaip **lietuvišką**. Žydų kilmės šiame cenze nėra, nes žydai savo kilmę padavė pagal savo protėvių **kraštą**. Dar daugiau sumišimo čia atsiranda del kraštų sąvokos. Daugelis trečios ar ketvirtos kartos jaunų amerikiečių žydų, kurių seneliai atvyko iš Lietuvos, visgi paduoda savo kilmę kaip **rusų**, nes jie girdėjo, kad jų seneliai atvyko iš Rusijos, kitaip sakant, iš Caro imperijos. Pagal šį cenzą daugiausia sumišimo buvo apie Vilniaus kraštą. Vieni cenzo ėmėjai patarė žmonėms skaityti save Lenkijos kilmės, kiti Lietuvos, dar treti Rusijos . . . Vienaip ar kitaip, štai keli statistikos skaičiai:

832,000 pasisakė esą **Lietuvos** kilmės, apie 8 milijonai **Lenkijos**, 3 su puse milijono Rusijos, virš pusės milijono **Ukrainos**. Iš anapus Baltijos Amerikon atvyko didelis skaičius žmonių: beveik penki milijonai pasisakė esą Švedijos kilmės, keturi milijonai Norvegijos ir beveik du milijonai Danijos . . .

Beje, pagal "New York Times", cenze yra kategorija "Slavic" (slavai). Kas tai per kategorija, jeigu rusai, ukrainiečiai, lenkai, jugoslavai ir kiti minimi atskirai, sunku pasakyti. Bet net 722,000 įtraukti į tą kategoriją.

Iš viso cenzas rodo, kad Amerikoje žmonės vis labiau domaujasi savo kilme. Juodųjų nacionalinio išsilaisvinimo judėjimas (16 milijonų padavė savo kilmę kaip "Afrikos") laipsniškai turėjo įtakos ir į kitus. Milijonai amerikiečių, kurie anksčiau menkai rūpinosi apie savo kilme, ją dabar atydžiai tyrinėja, nagrinėja, užrašinėja. Tas fenomenas žinomas kaip "šaknų ieškojimas"—"the seeking of roots". Bet cenzas taipgi rodo, kad daugeliui nelengva susigriebti. Žmogus, kurio vienas prosenelis yra airių kilmės ir atvyko iš Nova Scotia provincijos Kanadoje, o kitas senelis yra škotų ir vokiečių kilmės, vargiai gali lengvai apibūdinti savo kilmę. Žmogus, kurio vienas senelis atvyko iš Bielorusijos Minsko, o kitas senelis buvo sefardų kilmės ir atvyko iš Graikijos Solonikos (o jo proseneliai iš Turkijos, o dar anksčiau iš Ispanijos) tikriausiai nežinotų ką pasirinkti.

Nežiūrint visų netobulumų, šis cenzas padeda Amerikos žmonėmis palaikyti kilminę savigarbą,—daug sveikesnė padėtis, negu viešpatavusi 19-ame šimtmetyje ir 20-to šimtmečio pradžioje, kuomet tikslas buvo ištirpdinti visus amerikiečius "suvirinimo puode".

Apie "Abscam" skandalą

Visi žino apie garsųjį Abscam skandalą: net septyni Kongreso nariai buvo nuteisti (ir kai kurie išmesti iš Kongreso) nes jie ėmė kyšius nuo kokios tai Saudi-Arabijos firmos "Abscam" už koncesijas. Bet ta firma visai neegzistavo,—ją išgalvojo FBI agentai, ir keli agentai, apsirengę kaip arabiški šeikai, lošią žibalo-naftos kompanijų atstovų roles, įkalbėjo tuos kongresmanus kyšius imti, davė jiems tas dideles sumas, paskui vietoje juos areštavo . . .

Dabar federalinis teisėjas William Bryant padarė sprendimą, kad nuteisimas buvo nelegališkas. Jis taip argumentuoja:

"Valdžia naudoja visokias metodas kriminalistų sekimui. Bet atrodo nelogiška, kai valdžia pati kriminalizmą fabrikuoja, o paskui baudžia tuos kurie buvo įvelti . . ."

Jo sprendime yra logikos.

TARPTAUTINĖMIS TEMOMIS

Tvirta draugystė

Antrąją gegužės savaitę per Amudarjos upę atidarytas naujas geležinkelio ir automobilių tiltas, kuris jungia Tarybų Uzbekijos uostą Termezą su Afganistano Demokratinės Respublikos uostu Hairatonu. Kaip buvo pabrėžta ta proga įvykusiame mitinge, naujasis tiltas suvaidins didelį vaidmenį plečiant tarpusaviai naudingą bendradarbiavimą tarp Tarybų Sąjungos ir Afganistano tautų.

Kaip žinoma, susisiekimo Afganistane pagrindas—asfaltbetonio kelias. Jo šalyje yra 2600 kilometrų. Tarybų Sąjungai padedant nutiesta didesnė jo dalis. Tarybų šalis padėjo nutiesti per Hindukušo kalnagūbrį labai svarbią arteriją, jungiančią Afganistano pietus ir šiaurę. Tarybų Sąjunga Kabule pastatė ir įrengė šiuolaikinį tarptautinį aerouostą, du upių uostus—Šerhaną ir Hairatoną.

Bendradarbiavimas ir geros kaimynystės santykiai, kuriems pamatus padėjo Leninas, tarp TSRS ir Afganistano ypač suklestėjo per pastaruosius ketveris metus, kai Afganistanas pasuko liaudies demokratijos keliu. Tarybų Sąjunga padeda Afganistanui spręsti ne tik transporto, bet ir kitas problemas. Svarbiausia yra tai, kad ekonominė ir techninė Tarybų šalies parama sudaro pamatą Afganistano nacionalinei ekonomikai vystyti, garantuoti jos nepriklausomybę nuo užsienio monopolijų. Tarybų Sąjungos geologai padėjo Afganistanui ištirti gamtos turtus. Surasta gamtinių dujų, naftos, kitų naudingų iškasenų. Be abejo, tai yra pagrindas vystyti nacionalinę pramonę. Su Tarybų Sąjungos pagalba pastatyta azotinių trąšų gamykla yra stambiausia pramonės įmonė šalyje. Padėdama vystyti nacionalinę pramonę, Tarybų Sąjunga Afganistane pastatė galingą autoremonto gamyklą, namų statybos kombinatą, eilę kitų pramonės įmonių. 70 procentų Afganistano nacionalinės pramonės produkcijos pagaminama su Tarybų Sąjungos pagalba pastatytose įmonėse, 55 procentai elektros energijos pagamina TSRS statytos elektrinės. Manau, kad šie faktai komentarų nereikalauja. Tuo labiau, kad jau susitarta statyti stambų vario gamybos kombinatą, naujas elektrines, tekstilės, maisto pramonės gamyklas, sveikatos apsaugos įstaigas.

Atskirai tenka paminėti Tarybų šalies paramą Afganistano žemės ūkiui, kuris šiai šaliai duoda didžiausią nacionalinių pajamų dalį. Tarybų Sąjunga padėjo Afganistanui įrengti kelias stambias ir svarbias drėkinimo sistemas, kurios pavertė derlingomis 40 tūkstančių hektarų žemės. Dabar Tarybų Sąjunga padeda įrengti septynias mašinų-traktorių stotis.

Tarybų Sąjungos ir Afganistano bendradarbiavimo metais paruošta maždaug 70 tūkstančių kvalifikuotų darbininkų. TSRS padedant pastatytas Kabulo politechnikos institutas, automechanikos ir kalnakasybos bei naftos technikumai. Tarybų Sąjunga kasmet skiria Afganistanui daug stipendijų, kad Afganistano vaikinai ir merginos galėtų studijuoti TSRS aukštosiose mokyklose. Auga išsilavinusi jauna naujo Afganistano kūrėjų karta.

Ekonominio ir techninio bendradarbiavimo dėka toliau plečiasi Tarybų Sąjungos ir Afganistano prekyba. Tik laikotarpiu po 1978 metų balandžio revoliucijos dviejų šalių prekių apyvarta padidėjo daugiau kaip trigubai. Apmokėdama įrengimų, mašinų, medžiagų ir techninių paslaugų vertę, Afganistano Respublika tiekia Tarybų Sąjungai dujas, karbamidą, citrusines kultūras, razinas, alyvmedžių vaisius, taip pat vilną, medvilnę, kilimus ir t. t.

Matydami, kokią didelę reikšmę Afganistano Demokratinei Respublikai turi ryšiai su Tarybų Sąjunga, afganų revoliucijos priešai daro viską, kad apsunkintų jų plėtojimą. Kontrrevoliucionierių gaujos ne kartą sunaikino citrusinių kultūrų derlių, pagrobė gyvulius. Jos sprogdino dujotiekį, kuriuo azoto trąšų gamykla aprūpinama žaliava, gadino techniką ir javų kombainus, užpuldinėjo kitus taikius objektus, mėgino perkirsti susisiekimo arterijas.

Afganistano priešai rengia naujas ir naujas provokacijas. Bet jie negali sutrukdyti kaimyninių šalių draugystės ir bendradarbiavimo, negali sustabdyti Afganistano revoliucijos žengimo į priekį.

Apolinaras Sinkevičius

TELEGRAMA IŠ LIETUVOS

Mirė Motiejus Šumauskas

Gegužės 28 dieną po sunkios ligos, eidamas septyniasdešimt septintuosius metus, mirė TSKP narys nuo 1924 metų, revoliucinio judėjimo Lietuvoje, partizaninės kovos didžiajame Tėvynės kare dalyvis, žymus Komunistų Partijos ir Tarybų Valstybės veikėjas, socialistinio darbo didvyris, sąjunginės reikšmės personalinis pensininkas Motiejus Šumauskas.

Motiejus Šumauskas gimė 1905 metais Kaune darbininko šeimoje. Darbinę veiklą jis pradėjo 1922 metais spaustuvės darbininku. Nuo jaunystės metų jis aktyviai įsijungė į revoliucinį judėjimą Lietuvoje. Daugelį metų Šumauskas dirbo pogrindinį partinį darbą, už ką ne kartą buvo buržuazinės valdžios suimtas, apie 8 metus praleido kalėjimuose ir stovyklose.

1940 metais atkūrus Tarybų valdžią Lietuvoje, Šumauskas skiriamas vietinės pramonės liaudies komisaru, o po to buvo Lietuvos TSR liaudies komisarų tarybos pirmininko pavaduotojas. Didžiojo Tėvynės karo metu jis vadovavo Lietuvos Komunistų Partijos CK operatyvinei grupei ir respublikos partizaninio judėjimo štabui, buvo partijos šiaurės srities pogrindinio komiteto pirmasis sekretorius. Pokario metu Motiejus Šumauskas dirbo Vilniaus miesto tarybos vykdomojo komiteto pirmininku, Lietuvos TSR ministrų tarybos pirmininko pavaduotoju ir pirmuoju pavaduotoju, buvo renkamas Partijos Šiaulių srities komiteto pirmuoju sekretoriumi, Lietuvos Komunistų Partijos CK antruoju sekrtoriumi. Daugiau kaip 11 metų Šumauskas buvo Lietuvos TSR ministrų tarybos pirmininkas. 1967 metais jis išrinktas Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos prezidiumo pirmininku, TSRS Aukščiausiosios Tarybos prezidiumo pirmininko pavaduotoju.

Visuose partinės ir valstybinės veiklos postuose Motiejus Šumauskas ištikimai tarnavo Partijos idealams, buvo principingas komunistas, sumanus masių organizatorius, dideliu indeliu prisidėjo prie Lietuvos TSR liaudies ūkio ir kultūros vystymo, Lietuvių tautos draugystės su broliškomis TSRS tautomis stiprinimo. Tarybų Sąjungos Komunistų Partijos suvažiavimuose jis buvo renkamas kandidatu į TSKP CK narius, buvo TSRS Aukščiausiosios Tarybos deputatas.

Už didelius nuopelnus Komunistų Partijai ir Tarybų Valstybei Motiejui Šumauskui suteiktas socialistinio darbo didvyrio vardas. Jis buvo apdovanotas šešiais Lenino Ordinais, Spalio Revoliucijos, Darbo Raudonosios vėliavos ordinais, daugeliu medalių.

Dvi dienas į menininkų rūmų baltąją salę, kur buvo pašarvoti Motiejaus Šumausko palaikai, nenutrūkstama srove plaukė Tarybų Lietuvos sostinės darbo žmonės, delegacijos iš visų respublikos miestų ir rajonų atiduoti paskutinės pagarbos žymiam Komunistų Partijos ir Tarybų valstybės veikėjui, ištikimam liaudies sūnui Motiejui Šumauskui.

Motiejus Šumauskas palaidotas gegužes 31 dieną Antakalnio kapinėse, kur įvyko gedulio mitingas.

V. Petkevičienė

Varnai ir žvirblis

PASAKĖČIA

Miškų tankmėj už ilgo stalo
Susėdę tarėsi varnai:
—Tas žvirblis triukšmą
miške daro,
Nubausti reikia jį už tai.

—Tad ką darysim?—
vienas tarė,—
Gal jį iš krūmų išprašyti?
Tiek blogo žvirblis
čia pridarė,
Reik skaudžiai
jįjį pamokyt!

—Tu ką,
iš proto išsikraustei!
Nejaugi žvirblio nebijai?
Jis gal įkirsti į pakaušį . . .
Kalbėjo kitas patyliais.

—Ne! Ne!
Nelieskime žvirbliuko!—
Sušuko keletas balsų.
—Jis jaunas . . .
Lizdo nesusuko . . .
Jį bausti
būtų per baisu! . .

Varnai kvarksėjo, krankė,
barės, . .
Ir trankė stalą jie sparnu
O žvirblis
triukšmą krūmuos darė
Ir juokės iš kvailų varnų.

Moralė:
Kely jei blogį sutikai,
Neleisk šakotis jam ilgai!

o o o

Už lango jau miega
žvaigždėta naktis
Ramybės maldauja
pavargus širdis,
Tik veržiasi lekia į tolį siela,
Kur bėgo, žydėjo
jaunystė miela,
Kur skleidėsi meilės
pirmi pumpurai,
Kur širdį gaivino
svajų vakarai.

Kęstutis Balčiūnas

IŠ LAIŠKŲ

Mieli laisviečiai!

Dovanokit už tokią ilgą tylą, tačiau darbų begalės. Diena darosi per trumpa. Nors ir pavėluotai, bet širdingai sveikinu su praėjusia gegužės 1-ja ir artėjančia Pergalės diena. Lai nesikartoja tos praėjusio karo baisenybės. O pasaulyje atskirose vietose dūmai dar teberūksta, bombos sproginėja, žūva žmonės.

"Laisvę" gaunu pastoviai, už ką dėkoju. Yra skaitymo. Įdomus buvo gen. Petronio straipsnis apie mūsų išeiviją.

Pas mus dabar rekonstruojamas senamiestis, todėl visas šis kvartalas atrodo, kaip po žemės drebėjimo. Surasti įdomūs rūsiai prieš buvusią sinagogą, kuri bus taip pat restauruota ir panaudota kultūros reikalams, juoba, kad Kapsuke žydų galima sakyti nėra, išskyrus 2-3 šeimas. Viską įrengus čia bus labai jauki vietelė. Naujame prekybos centre neužilgo bus atidaryta muzikos svetainė.

Gegužės viduryje Kaune numatomas mano laidos (1938 m.) susitikimas po ilgesnio laiko tarpo. Nors Lietuvoje liko gal kokie 7-8 žmonės, bet ruošiamės. Yra mano buvusių "klasiokų" ir JAV-se, jų tarpe ir miręs gydytojas bei rašytojas J. Kaupas. Bet apie tai parašysiu kiek vėliau.

Šiaip mokykloje įtemptai ruošiamasi egzaminų sesijai, kuri turi prasidėti neužilgo, kartojama išeita medžiaga ir pan.

Pas mus jau tikras pavasaris. Vakar ir užvakar gerokai atšilo, temperatūra pašoko iki 19 laipsnių Celsijaus. Tad jau galima ir lengviau apsirengus vaikščioti. Vėjas, tiesa, gana didelis. Matomai atneš lietaus su perkūnija.

Na, baigsiu šį sykį.

Daug sėkmės. Jei bus kas iš laisviečių mūsų kraštuose, lai nepamiršta ir šių eilučių autoriaus.

Širdingiausi linkėjimai "Aido" chorui, lai jo daina dar ilgus metus aidi ne tik JAV, bet ir pas mus Tėvynėje.

Mielam bičiuliui Petrikui A. neužilgo parašysiu laišką, noriu tik rasti kiek daugiau laisvesnio laiko.

Jūsų

V. Gulmanas

Kapsukas
1987-V-7

Šiomis dienomis Nastė Buknienė gavo laišką iš Vilniaus nuo Tarybinės Moters vyriausios redaktorės ir Moterų Tarybos pirmininkės Birutės Boreišienės, kuri tarp asmeninio pobūdžio sveikinimų, prašo Nastės pasveikinti ir mūsų pažangietes moteris.

Štai ištrauka laiško:

"Brangioji Nastute,

Pasveikink visas jūsų pažangietes, puikias, darbščias mūsų bičiules. Mes didžiuojamės jūsų veikla draugystės ir taikos pasaulyje vardan ir linkime ilgų gyvenimo metų, didelės sėkmės ir stirpios, stiprios sveikatos, džiaugsmo ir laimės.

Birutė Boreišienė"

Dėkojame draugei Boreišienei už sveikinimą, o Nastei už sveikinimo perdavimą.

Red.

Kretingos rajono Vydmantų daržininkystės tarybiniame ūkyje praėjusiais metais ketvirtadaliu padidinta žemės ūkio produktų gamyba. Nemažai ūkyje auginama daržovių. Vien šiemet jų numatyta išauginti daugiau kaip keturis tūkstančius tonų. Ūkio šiltnamiai plečiami ir jie galės aprūpinti Palangą ankstyvosiomis daržovėmis.

Nuotraukoje: **Vydmantų daržininkystės tarybinio ūkio šiltnamių brigadininkė Vilija Penelytė su šiltnamių meistre Elena Mockevičiene ruošia agurkus Palangos gyventojams.**

B. Aleknavičiaus nuotrauka

INDIJOS VANDENYNO ŽVAIGŽDĖ IR RAKTAS

OSVALDAS ALEKSA

Maurikijaus, dažnai painiojamo su Mauritanija, reikia ieškoti žemėlapyje salų taškeliais nubarstytose Indijos vandenyno platybėse. Užrašų knygutėje įsirašiau sostinės Port Lujo uosto smuklės reklamą: „Afrika — 1920 km, Australija — 5760 km, Leklevro užeiga su šaltu alumi — trys laiptukai." Alus buvo podrungnis, bet juk ne dėl alaus bokalo baladojamasi į tokią tolybę. Maurikijus — vienas gražiausių pasaulio kampelių.

„Žalia ir ugniaspalvė, išraižyta žydrų bei purpurinių kalnų, sala buvo panaši į milžinišką brangakmenį žydro emalio įtvare; kartu su baltapučiu rifo žiedu ji puikavosi gilios Indijos vandenyno mėlynės fone tarytum juvelyrinis dirbinys ant aksomo. Storaodis mūsų lėktuvas riaumodamas pradėjo leistis ir mes išvydome rifo vidinėje pusėje žalias saleles, akinamai baltus paplūdimius ir cukrašvendrių plantacijų stačiakampius, suraikiusius kone visus lygesnius plotus, žalia languota staltiese įrėminančius atšiaurius kalnus. Savotiškai paradoksalu, kad mes, besparniai žinduoliai, vienu didžiausių pasaulyje skraidymo aparatų leidžiamės į žemės lopelį, slepiantį vieno pačių nuostabiausių besparnių paukščių palaikus; dronto kapvietė, iš kur iškelti kaulai, papasakoję visas tas šykščias žinias apie drontą, glūdi po Plezenso aerodromo betonu," — rašo įžymusis gamtininkas Džeraldas Darelas. Pakiliais žodžiais savo susižavėjimą Maurikijumi reiškė ir Č. Darvinas, M. Tvenas, Dž. Konradas ir kiti įžymūs žmonės.

Iš Plezenso aerodromo tarp vešlios atogrąžų augalijos vingiuojančiu keliu nusigavome į plokščiakalnių vėsumos glostomą Kiūrpaipo miestelį, į civilizacijos laimėjimų dirbtinai vėsinamą „Continental" viešbutį, vienintelį, kuriame apsistoja europiečiai. Iš cituotos Dž. Darelo knygos, beje, sužinojau ir tai, kad mobilus batalionas — visa anglų karininkų mankštinama Maurikijaus kariauna — augaloti vyrukai su šortais ir kojinėmis iki kelių, taip spalvingai atrodantys atviruose džipuose — beveik be paliovos kariauja su nelegaliais marihuanos plantatoriais.

X X X

Maurikijus — vulkaninė sala, tad keliai joje puikūs. Turistinės agentūros apskaičiavo, kad, norint apvažiuoti ją visą, nenutolstant nuo jūros, tenka sukarti 168 km. Šiame atogrąžų pasaulėlyje, juokais vadinamame miniatiūrine SNO, susimaišiusios rasės, religijos, kultūros. Čia užklysdavo finikiečiai, polineziečiai, arabai, nors prieš pusę tūkstantmečio sėslūs gyventojai tebuvo... didžiuliai vėžliai. „Jų čia tiek daug, kad galima nueiti šimtą žingsnių vien jų nugaromis", — XVII a. žavėjosi olandų laivo kapitonas. Žavėjosi ne veltui: ilgai be maisto išgyvenantys vėžliai jūrininkams atstodavo konservus; todėl tūkstančius jų ir kraudavo į triumus. Tarybinis moklininkas N. Makarovas apskaičiavo, kad iš Maskarenų salyno, kuriam priklauso ir Maurikijus, išvežta daugiau kaip 10 mln. vėžlių.

Maurikijų grobė vieni iš kitų portugalai, olandai, prancūzai, anglai. Vežė juoduosius vergus iš Mozambiko ir Tanganikos, malagasius iš Madagaskaro, indus ir kinus. Nežinau, ar įgudęs koloristas pajėgtų suskaičiuoti, kiek baltos, geltonos ir juodos odos atspalvių čia esama. Artėjančios prie milijono Maurikijaus visuomenės oficialioji kalba anglų, bet dauguma susišneka vadinamąja kreole — fantastišku prancūziškų, olandiškų bei angliškų žodžių rinkiniu, rikiuojamu pagal bantų gramatikos taisykles. Prancūzas dailininkas, viešbučio kaimynas, juokais pasiskundė: „Jums geriau, jūs jų nesuprantate, o aš lyg ir suprantu, bet viskas pasirodo ne tai." Turbūt unikalus atvejis mūsų dienomis, kai kalba, kuria šneka dauguma šalies gyventojų, nedėstoma jokioje mokykloje.

„Saldžioji sala" iki šiol kančia dėl kolonizatorių įvestos monokultūros — visose lygesnėse vietose veši cukrašvendrių plantacijos. Darbo rankų joms reikia vis mažiau, o cukraus kainas diktuoja Anglija. Bandymai sukurti lengvąją pramonę kol kas neveiksmingi, nes pigi darbo jėga atsveriama didelių žaliavų ir produkcijos transportavimo kaštų. Akinančiai balto smėlio Maurikijaus paplūdimiai, koralų rifų apsaugoti nuo ryklių, vilioja tik pasiturinčius turistus.

X X X

...Vasario popietę, pačiu Maurikijaus vasarvidžiu, vietinis radijas nuolatos pertraukdavo muziklinės programas lakonišku pranešimu: „Pirmo laipsnio perspėjimas tebegalioja". Tai reiškė, kad netoli Maurikijaus slenka ciklonas. Antro laipsnio perspėjimas reikštų įsakymą būti arti kapitalinių pastatų. Trečio — užsibarikaduoti viduje ir nekišti nosies laukan. Ketvirto — „belieka melstis ir nuolat žegnotis", paaiškino man. Įvairaus smarkumo ciklonai retkarčiais nusiaubia salą — nusineša tūkstančius gyvybių, sugriauna lengvus namelius, pražudo cukrašvendrių derlių.

Bet esama už ciklonus dar pavojingesnių reiškinių. Tarp gausybės Maurikijui priklausančių salų salelių ir vandenyno paviršiun prasikalusių koralinių rifų, už dviejų tūkstančių kilometrų vilnijančios žydrynės, plačiai pabirės Čago salynas. Jau antras dešimtmetis 60 km ilgio ir 400 m pločio koralų atolas, 1532 m. gavęs portugalų jūrininko Diego Garsijos vardą, neišnyksta iš pasaulio spaudos puslapių. Buvusios kokoso palmių plantacijos vietoje skubiai statoma pati didžiausia JAV karinė bazė. Pakilimo takas jau gali priimti sunkiuosius bombonešius, pagilintas uostas — lėktuvnešius. Dieną naktį į Diego Garsiją gabenamos statybinės medžiagos ir kariniai kroviniai. Du tūkstančiai amerikiečių stato ir saugo, ruošiasi „ginti Amerikos gyvybinius interesus regione". O regionas ne bet koks — giedrą dieną per lėktuvo iliuminatorius tai šen, tai ten boluoja žydrynėje laivai. Kas antras, kas trečias — tanklaivis, nes per metus vakariniu Indijos vandenyno pakraščiu perplukdoma 600—700 mln. t naftos.

O Port Lujo pakraštyje, už vielos aptvaro, gal ir šiandien tebestūkso pašiūrės-palapinės, apkrautos uolų nuolaužomis. Rūksta ugniakurai, klaidžioja liesos ožkelės, būriuojasi murzini vaikai. Tai „klua", lietuviškai turbūt „saliečiai", — tremtiniai iš Diego Garsijos. Tremtiniai savo šalyje...

X X X

Saloje 21 cukraus fabrikas, bet valstybei priklauso tik vienas. Didžioji dalis nacionalinių pajamų nugula į kelių vergvaldžių dinastijų, tebeklestinčių ir mūsų dienomis, seifus. Jiems ne itin skauda galvą dėl to, kad Maurikijuje jau senokai vienas didžiausių pasaulyje gyventojų tankumas ir bene didžiausias bedarbių procentas. Pastaruoju metu „septyniolika tauriųjų šeimų" (kaip ironiškai pravardžiuojama buvusi aristokratija, važinėjanti prabangiais automobiliais ir auklėjanti vaikus Prancūzijoje) vis labiau ima lenkti kukliai apsirengę, droviai besišypsantys prasisiekėliai prekybininkai, emigrantai iš Kinijos. Negaliėčiau nurodyti, iš kur persiraišiau preciziškai išgvildento jų praturtėjimo apibūdinimą: „Iš pradžių jie minta tik žuvimi, atideda kiekvieną grašį, užsidirbtą barzdaskučio, virėjo ar sluvėjo triūsu. Kai susitaupo lėšų, nusiperka iškleresį dviratį, ir kuris nors šeimos narys tampa klajojančiu perpardavinėtoju. Antra pakopa būna iš sąvartyno ištrauktas motociklas. Šioje stadijoje kinas ima labiau pasitikėti savimi, tampa netgi šiek tiek agresyvus. Jis jau stengiasi ne šiaip sau ką nors įsiūlyti, bet ir įpiršti pinigų, prekių kreditan, priskaičiuodamas procentus. Jis prisijaukina nuolatinių klientų ir užveda jiems buhalterijos knygą. Jeigu kinas turi giminaitį arba artimą bičiulį, jau praėjusį tą vystymosi stadiją, jam pasiseka išprašyti iš pastarojo paskolą krautuvėlei įsigyti. Paskui jis tampa urmininku, su kuriuo aplinkiniai valstiečiai pageidauja atsiteisti žemės ūkio produktais. Prekiaudamas ir lupikaudamas, kinas nusiperka žemės sklypelį ir statosi ryžių lukštenimo fabrikėlį ir t. t. ir t. t."

Niekindami vieni kitus, senieji ir naujieji Maurikijaus didžiūnai nesunkiai sutaria politiniais klausimais. Jie ne tik nepalaiko maurikijiečių daugumos siekimo susigrąžinti Diego Garsiją, bet atvirai perša imperialistams naujas vietas bazėms Rodrigo ir Agalegos salose. Prieš penkerius metus pažangus maurikijiečių kovinis judėjimas laimėjo daugumą šalies parlamente, ir premjerui Rangulamui teko sudaryti bloką su reakcingiausiomis jėgomis, kad išsilaikytų poste. Artėjant naujiems rinkimams praėjusį rudenį, CŽV ruošė pasikėsinimą prieš judėjimo vadovą Polį Beranžė. Kilus skandalui, prancūzų spauda rašė, jog „nei Reigano vyriausybė, nei Pretorijos rasistai neketina susitaikyti su mintimi, kad Maurikijus gali žengti socializmo ir tvirto neprisijungimo keliu."

Artima ateitis parodys, kam atiteks „Indijos vandenyno žvaigždė ir raktas". Tai devizas, įrašytas Maurikijaus herbe.

Port Lujis — Vilnius

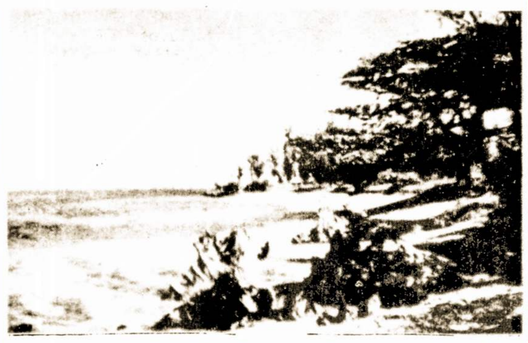

Maurikijuje vis mažiau tokių žmogaus neliestų gamtos kampelių

Saulėlydžiai čia ryškūs... ir trumpi

Kiūrpaipo miestelio turguje

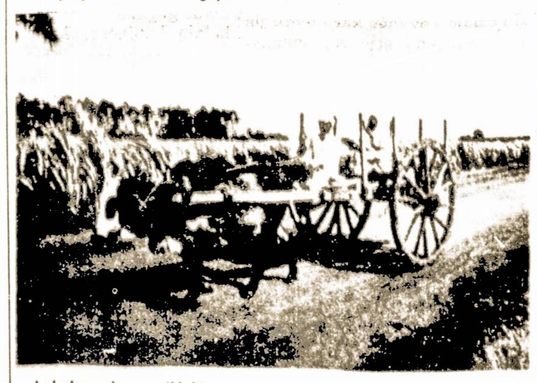

Į darbą zebrą pasikinkius

Sostinės Port Lujo uostas. Kalnuose už jo stūkso sena tvirtovė

Paulius ir Virginija. Paminklas Maurikių išgarsinusio XVIII a. autoriaus B. de Sentpjero romano herojams

ITALIJOS REPORTAŽAI [1]

GROŽIS IR SKAUSMAS—GRETA

JUODA "RAUDONŲJŲ BRIGADŲ" SPALVA

Žydinčių citrinmedžių šalis tapo šalimi, kurioje sužydo terorizmas.

Džordžas Boka

Koks stulbinantis kontrastas! Ką tik buvau tarytum skruzdėlyne. Kamšatis. Žmonės zuja pirmyn atgal. Vieni velka lagaminus, kiti apsikrovę krepšiais, maišais.

O vos už dviejų šimtų metrų—tylos ir rimties oazė. Visur gausu žalumos. Gėlynai. Susimąsčiusios nuščiuvo pinijos—galingos Italijos pušys su lengvomis permatomomis karūnomis. Tyliai groja muzika. Valstietis stambiomis, sunkiomis rankomis kelia jau ketvirtą alaus bokalą. Prie gretimo staliuko pagyvenusi moteris skaito žurnalą.

Staiga idilija išnyksta. Išnyksta išsyk, akimirksniu.

Kurtinantis sirenos kauksmas, stabdžių cypimas. Kas atsitiko? Iš "greitosios" iššoka du sanitarai ir nuskuba krūmų link. Daugelis kavinės lankytojų pakyla įkandin jų.

Mes dar nespėjome susivokti, kai pamatėme, kad sanitarai neša neštuvais moterį—veidas baltas kaip kreida, suknelė kruvina.

— Jai triskart smogė peiliu. Mirė iš karto,—aiškina kažkas šalia manęs.

"Greitoji" dingsta už stoties.

Praeina minutė, ir viskas vėl atsiduria savo vietose. Vėl atgyja kalbos, linksmai nuskamba muzika. Vėl tarp staliukų bėgioja oficiantas—tikras ekvilibristas.

Labiausiai mane nustebino būtent šis žaibiškas "nusiraminimas". Tarytum nieko nė nebuvo atsitikę.

— O kas atsitiko?—šyptelėjo kolega.—Paprasčiausia žmogžudystė. Pas mus kasdien kas nors keliauja į aną pasaulį. Štai šįryt iš karto penkis nušovė.

Paprasčiausia žmogžudystė?

Taip, šios moters vardo mes nežinojome, tačiau daugelis kitų plačiai žinomi: Lincolnas ir Kennedy, Gandhi ir Bandaranaikė, Moras ir Kingas ... Jų ir tūkstančių mažiau žinomų žmonių gyvybes nusinešė vienos iš seniausių ir baisiausių profesijų atstovai—teroristai.

Žurnalistas paskambino kitą dieną:

— Moters vardas kol kas nenustatytas. O žudikai žinomi. Jos rankinuke rastas grasinamas laiškas. Tai "Raudonųjų brigadų" darbas. Jei bus naujienų, pranešiu.

Pirmą kartą "brigadų" emblema—penkiakampė netaisyklingos formos žvaigždė raudonos vėliavos fone—pasirodė ant namų sienų Italijoje 1971 metais. Tada įvyko sprogimas stambioje chemijos gamykloje. Greitai buvo pagrobtas pramoninkas Idalgas Maknjarinis. Nuo to laiko sprogimai, grobimai ir žmogžudystės nesiliauja.

Kas anksčiau yra girdėjęs Fanė gatvę? Dabar ši gatvė—Romos įžymybė, ji rodoma turistams kai Koliziejus ir šventojo Petro katedra. Čia "brigados" nariai atidengė ugnį į Aldo Moro mašiną ir, nužudę asmens sargybinius, pagrobė.

Kaip žinoma, nusikaltėliai 55 dienas laikė įkalinę krikščionių demokratų partijos pirmininką, 55 dienas šalyje siautėjo suirutė, ginkluoti patruliai kontroliavo kelius, stabdė visus automobilius.

1978 metų gegužės 9 dieną A. Moro kūnas suvarpytas kulkų, buvo rastas raudono "Reno" bagažinėje.

"Brigados" nariai pasiekė tikslą—apie juos ėmė kalbėti. Paaiškėjo, kad "karių"—keletas tūkstančių, ir kiekvienas gauna po ketvirtį milijono lirų per mėnesį—daugiau negu kvalifikuotas darbininkas; kad vadas—Renatas Kurčas, entuziastingas Mao gerbėjas; kad jie įvairiose šalies vietose turi slėptuves žmonėms ir ginklų sandėlius; kad atskiras akcijas koordinuoja vykdomasis komitetas, kad tai tikra pogrindinė armija. Iš kur ji gauna pinigų? Plėšia bankus, parduotuves, ligonines.

Dabar "Raudonosios brigados"—beveik 180 grupių, laikančių save "kairiosiomis", lyderis. Tačiau yra dar ir kitokio plauko teroristų—atvirai dešiniųjų, tiksliau, neofašistų.

Italija iškentė dvi baisias maro epidemijas. Pirmoji prasidėjo šešioliktojo amžiaus pabaigoje. Tarp jos aukų buvo ir įžymusis Ticianas. Antroji, užgriuvusi po pusketvirto šimtmečio, buvo dar pražūtingesnė, nusinešė kur kas daugiau gyvybių, ir išnykimo pavojus iškilo ne tik Italijai, bet ir visai Europai. Tai buvo fašizmo—rudojo maro—epidemija.

Būtent Apeninuose atsirado ir suklestėjo fašizmas. Istorija užfiksavo tikslią datą—1919 metų kovo 23 diena. Užfiksavo ji ir tikslią įvykio vietą—Milanas, San Sepolkro aikštė, namas Nr. 3. Į šią vilą Benitas Musolinis sukvietė keletą nepataisomų nacionalistų ir paskelbė, kad sukurta "fašio" organizacija "nelaimingajai" Italijai išgelbėti.

Dabar per metus fašistai surengia daugiau kaip tūkstantį teroristinių akcijų. Italijos socialinis judėjimas—stambiausia pasaulyje fašistinė organizacija: ji turi 300 tūkstančių (!) narių. Tarp jų daug jaunų vaikinų ir merginų. Nėra ko stebėtis: dučės įpėdiniai daugiausia renkasi narius iš nedirbančio jaunimo.

"SALDAUS GYVENIMO" GATVĖJE

Argi negali būtent Italija pasiūlyti dabarčiai geresnių sprendimų, kai išsikapstyti iš visokių krizių, negu amerikiečių siūlomi metodai.

Marieta Saginian

Veneto gatvėje turtas ir prabanga juntami visur. Restoranuose patiekia pačius įmantriausius patiekalus. Avalynės parduotuvėje "Rafaelis" vyriški batai iš krokodilo odos kainuoja beveik du šimtus tūkstančių lirų.

Netoliese tamsūs skersgatviai, vargani sukrypę nameliai, kuriuose glaudžiasi varguomenė. Tačiau tiems, kurie mėgaujasi saldžiu gyvenimu Veneto gatvėje, visiškai nerūpi vargšai ir bedarbiai, jie—elitas.

Elitas? Ką gi, pasižvalgykime aplink.

Virš ėjimo aukso raidėmis išvedžiota: "Viešbutis "Ekselsioras". Tas pats žodis šviečia neono spalvomis ant gretimo pastato stogo. Didžiulis minkštu kilimu išklotas holas, šveicoriai išrodo kaip žymūs sinjorai.

Tačiau kaip pasikeitė jie, kai prie viešbučio privažiavo žydras "Mersedesas"—lenktyniaudami puolė prie jo! Vienas atidarė automobilio dureles, kitas vos ne ant rankų iškėlė poną žilais priglostytais plaukais. Kol šis ėjo prie lifto, tarnautojai lankstesi jam iki pat žemės.

Šis ponas—Ligas Dželis—iš elito, bet tam tikros krypties: vadovavo masonų ložei "P-2". Ko tik nebuvo jos narių sąraše: trys ministrai, politinių partijų lyderiai, aukščiausieji žvalgybos pareigūnai, finansų tūzai, bažnytininkai! Ir karininkai. Tarp jų—admirolas Dž. Torizis.

Su nepaklusniaisiais masonų kalba trumpa. Leidėjas M. Pekorelis išspausdino kompromituojančią "P-2" medžiagą, ir jam buvo triskart iššauta į burną. Miręs buvo rastas Romos tardytojas V. Okorsijus. Jo rankose atsidūrė įkalčiai prieš ložę. A. Dželis, kalbėdamasis su lankytojais, žaisdavo auksiniu kulkos formos breloku ir kartodavo: "Štai kas laukia mano ir mano draugų priešų".

Per tardymą iškilo labai įdomių faktų, kaip ložės nariai siekė tapti šio pasaulio galiūnais, kaip klestėjo "P-2" fašistai.

. . . Artėdamas prie Veneto gatvės, pastebėjau "džipą" su karabinieriais. Kiek tolėliau—dar vieną. Kas atsitiko? Vėl pasirodys sanitarai, nešini lavonu?

Išilgai gatvės eina mūro siena, už jos—triaukštis pastatas. Virš centrinio įėjimo tarp masyvių kolonų plevėsuoja žvaigždėta vėliava. Karabinieriai saugo Amerikos ambasadą.

Ten, kur baigiasi siena, matau neono raides "Ekselsioras".

Dželio rezidencija ir Jungtinių Valstijų ambasada . . . Simboliška kaimynystė. Masonų ložė buvo CŽV įrankis. Tai pranešė buvęs Amerikos žvalgybos agentas Gonsalesas Mata. "Masonai atkakliai vykdė jiems iškeltą uždavinį—neleisti komunistų prie Italijos politinio vairo",—pareiškė jis.

Apeninuose įsikūrusi pati gausiausia Europoje CŽV rezidentūra. Ko čia stebėtis: Vašingtoną ir jo specialiasias tarnybas masina ši Viduržemio jūros baseino šalis. Kaip svajojama anapus vandenyno pavesti Italija savo kariniu poligonu! Kai kas šia kryptimi jau padaryta. Čia dislokuota daugiau kaip tūkstantis vienetų Amerikos atominio ginklo. Daugiau jo Vakarų Europoje tėra VFR.

Karo metais Musolinis perleido Hitleriui aerodromą prie Komizo—miestelio Sicilijos rytuose. Iš ten smogikai skrido bombarduoti Maltos. Sąjungininkai irgi atsakydavo smūgiais, nemažai Komizo gyventojų žuvo.

Dabar aerodromas perduodamas amerikiečiams. Jie dislokuos čia 112 sparnuotųjų raketų su branduoliniais užtaisais. Raketos gali naikinti taikinį tiek Tarybų Sąjungoje, tiek Sirijoje, Jordanijoje, Libane, Libijoje. Bazė bus pradėta statyti jau šiais metais, statyba truks šešerius metais. Čia bus apie penkis tūkstančius karininkų ir civilių asmenų, požeminiai bunkeriai, radaro centras.

Michailas Ozerovas
(Bus daugiau)
Vilniaus "Tiesa"

Washington. — Pagal JAV susitarimą su Maroku, Amerikos kariniams lėktuvams bus leidžiama naudotis Maroko bazėmis eventualaus karo atveju Art. Rytuose ar Afrikoje. Dabar prez. Reagan prašys Kongresą paskirti $20 milijonų perstatyti kariniam aerodromui netoli nuo Rabat miesto, kad jį galima būtų naudoti dideliems Amerikos kariuomenės transportams.

Tarybų Lietuvos Naujienos

[PRANEŠA MIESTŲ IR RAJONŲ LAIKRAŠČIAI]

SU VILNIAUS ŽENKLU

Beveik pusę visų grąžtų, gaminamų Tarybų Sąjungoje, išleidžia Vilniaus grąžtų gamykla, rašo "Vakarinės naujienos". Prieš 25-erius metus įsteigtos įmonės producija žinoma daugelyje užsienio valstybių. Pernai tik šalies žemės ūkiui ji pateikė įrankių daugiau kaip už pusantro milijono rublių. Vilniečiai siuntė savo grąžtus Kamos automobilių gamyklai, Bratsko hidroelektrinei, spartuoliškoms penkmečio statyboms. Gamindama titano nitratais padengtus labai atsparius grąžtus, įmonė šį penkmetį sutaupys šalies liaudies ūkiui apie 10 milijonų rublių.

ĮMONĖS ŠEIMININKAI

Gražūs pirmieji Dainių tarpūkinės įmonės kolektyvo veiklos žingsniai, pažymi Jurbarko "Šviesa". Pernai realizuota kiaulienos beveik penktadaliu daugiau negu planuota—per 12 tūkstančių centnerių, o šių metų pirmojo ketvirčio užduotis viršyta daugiau kaip pusantro karto.

Tvarkinga, švaru patalpose ir aplinkui. Gamybos padaliniai pasiskirstė įmonės teritoriją, rungtyniauja, kas gražiau pasitvarkys. Jaunieji darbininkai savo jėgomis įsirengė sporto salę.

VISUOMENĖ PASPARTINO STATYBĄ

Vilkaviškyje kyla didelė penkių aukštų ligoninė. "Pergalė" praneša, kad statybininkai jau baigė mūryti visą gydomųjų korpusų kompleksą.

Šios ligoninės statyba finansuojama iš lėšų, kurias uždirbo ankstesnių komunistinio šeštadienio talkų dalyviai. Statybininkams dirbti padeda įvairių rajono organizacijų, įmonių ir ūkių talkininkai.

KARTŲ ESTAFETĖ

Gerą paklausą turi Lentvario kilimai. Jų audėjai sistemingai įvykdo gamybos užduotis, ne kartą yra nugalėję sąjunginiame socialistiniame lenktyniavime.

Viena iš lentvariečių sėkmės paslapčių yra ta, informuoja Trakų "Spartuolis", kad kilimų fabrike jauni darbininkai greit išmoksta našiai ir kokybiškai dirbti. Tvirtus pradinius darbo įgūdžius duoda įmonės mokymo kombinatas, o cechuose kiekvienas vaikinas bei margina gauna globotoją. Per 90 globotojų ir globojamųjų yra pasirašę sutartis su tarpusavio įsipareigojimais, kurių vykdymą nuolat kontroliuoja globotojų taryba.

TECHNIKA ASMENINIAME ŪKYJE

Rūpestingai padeda tvarkyti kolūkiečiams asmeninį pagalbinį ūkį Vilkaviškio rajono "Pergalės" kolūkio valdyba. Pernai, primena "Pergalės" laikraštis, beveik visos kolūkiečių šeimos bendrame masyve augino miežius. Darbams pasitelkus galingą techniką, derliaus savikaina buvo neaukšta, iš 24 arų kiekvienas gavo po 480 kg grūdų. Sėjomainos laukuose kolūkiečiai asmeniniam ūkiui augino 26 ha bulvių ir 17 hektarų pašarinių runkelių. Tuo būdu kolūkis sutaupė ūkio reikalams daug darbo rankų, palengvino kolūkiečiams buities rūpesčius.

Bendruose masyvuose užsiaugina miežių, bulvių, pašarinių šakniavaisių taip pat Šapalų tarybinio, Rumokų eksperimentinio ūkio darbininkai, "Rausvės", "Į komunizmą", "Šeimenos", "Šilupės" ir daugelio kitų Vilkaviškio rajono kolūkių kolūkiečiai.

ŪKIAMS IR GYVENTOJAMS

Pernai Barskūnų tarybiniame ūkyje pradėjo veikti industrinė reprodukcinių kiaulių ferma. Pirmaisiais darbo metais ji pardavė gyventojams per 500 paršelių.

Šiemet fermos produkcija sparčiai didėja, praneša Širvintų "Lenino vėliava". Ūkiams ir gyventojams bus realizuota šeši tūkstančiai paršelių.

GELMIŲ VAIZDO "MUZIEJUS"

Dėžės su neįprastu kroviniu vežamos į Vievį, kur maždaug prieš metus statybininkai atidavė Lietuvos geologijos mokslinio tyrimo institutui kerno saugyklą. Ne specialistui gręžinių kernas—paprasta žemė arba uolienos, rašo Trakų "Spartuolis", o mokslininkams—vaizdi istorija apie žemės gelmes, jų sandarą, naudingųjų iškasenų perspektyvas. Gręžiniai su kernu jau padaryti daugelyje respublikos vietovių, kai kur buvo pasiektas didesnis kaip dviejų kilometrų gylis. Prie kerno saugyklos įrengiamos laboratorijos, kurių darbuotojai teiks vertingų duomenų respublikos inžinieriams, projektuotojams, mokslininkams.

Kerno saugojimo salėje Vievyje tilps 15 tūkstančių dėžių, pasakojančių apie mūsų žemės gelmes.

KUR KELIAUJA ŽAISLAI?

Kretingoje padarytų žaislų šiemet nemažai išsiųsta į Angliją, Italiją, Vakarų Vokietiją, Libaną, Australiją. Be to, VFR firma "Maskvart" paprašė, kad kretingiškiai meistrai padarytų žaislų pagal jų pavyzdžius.

Puikų pasisekimą turėjo "Akmenos" liaudies vartojamų dirbinių įmonės žaislai sąjunginėje peržiūroje, rašo Kretingos "Švyturys". Iš jų 20 atrinkti rudenį Salonikų mieste Graikijoje įvyksiančiai tarptautinei mugei.

VĖLIAVA LIKO BIRŠTONE

Birštono turistinėje bazėje per metus turiningai pailsi apie 13 tūkstančių žmonių. Ji trečią kartą pripažinta geriausia respublikoje.

Šioje turistinėje bazėje kartu su tėvais gali ilsėtis ir vaikai, primena Prienų "Naujas gyvenimas". Mažiesiems poilsiautojams organizuojami nuotraukų ir piešinių konkursai, bendri su "Berželio" pionierių stovykla renginiai. Šiemet jie turės specialų "Jaunojo turisto" kambarį, laivu galės nuplaukti į Rumšiškes, į Liaudies buities muziejų.

TURTINGAS DEŠIMTMETIS

Gražaus įvertinimo yra susilaukusi Klaipėdos statybos tresto kultūros ir technikos rūmuose susibūrusi kaimo kapela. Respublikiniame konkurse "Grok, Jurgeli" ji ne kartą buvo laureate, apdovanota specialiu prizu už liaudiškumą. Kapela geriausiai pasirodė tarp šio žanro kolektyvų sąjunginiame darbo žmonių meno saviveiklos festivalyje, dalyvavo Centrinės televizijos laidoje "Platesnį ratą". O juk šis kolektyvas gyvuoja tik dešimt metų, pažymi "Tarybinė Klaipėda".

Kapela dažnai koncertuoja. Ji jau yra sugrojusi per 300 koncertų, aplankė daugelį respublikos miestų, koncertavo Maskvoje, Leningrade, Rygoje, Vengrijos Liaudies Respublikoje.

SEPTINTOJI "AGILA"

Daugiau kaip 15 tūkstančių "Agilos" virtuvinių baldų komplektų pernai padarė Šilutės baldžiai. Jie buvo išleidžiami kelių variantų, pardavinėjami ne tik šalyje, bet ir Bulgarijoje, Lenkijoje, Vengrijoje, Angoloje.

Šilutės baldžiai dabar pradėjo gaminti septintą "Agilos" variantą. Tai komplektai didesnėms virtuvėms, talpesni, patogesni, praneša "Komunistinis darbas".

SU KAIMYNAIS IŠ SKANDINAVIJOS

Penkiolika metų Kapsukas palaiko draugystės ryšius su Suomijos Kokolos miestu. Jie sistemingai keičiasi delegacijomis, rengia kultūros darbuotojų bei sportininkų susitikimus, koncertus ir varžybas.

Kapsuke prieš kurį laiką pabuvojo Kokolos kamerinis orkestras, o Kokoloje—Kapsuko vokalistai ir instrumentalistai. Kapsukiečiai architektai ir statybininkai pernai priėmė Kokolos statybos ir miesto tvarkymo specialistus. Šiemet jie ruošiasi aplankyti savo kolegas Suomijoje.

Ateityje toliau plėsis ir stiprės šie draugystės ryšiai, padedantys stiprinti pasitikėjimą tarp tautų, pasikeisti kultūrinėmis vertybėmis, pareiškė "Naujo kelio" korespondentui Kapsuko miesto vykdomojo komiteto pirmininkas K. Subačius.

MENO SAVIVEIKLOS ENTUZIASTAI

Respublikinėse dainų šventėse, liaudies šokių konkursuose nuolat galima pamatyti jaunų ir pagyvenusių šokėjų iš žemdirbystės instituto darbuotojų gyvenvietės, rašo "Tarybinis kelias". Garsus Dotnuvos—Akademijos pučiamųjų orkestras, yra žinomų vokalo atstovų.

Kaimo kapela iš Vilainių, kur įsikūręs Hidrotechnikos ir melioracijos institutas, taip pat ne kartą gynė rajono garbę respublikoje. Jaunimo šokių kolektyvas iškovojo teisę dalyvauti konkurso "Pora už poros" respublikiniame ture. Pajėgus mišrus choras, aktyvūs mėgėjiško kino entuziastai.

Saviveiklininkais garsi ir Lančiūnavo, tarybinio ūkio technikumo centras. Šios gyvenvietės svariai padėjo Kėdainių rajono kultūros darbuotojams antrus metus iš eilės iškovoti respublikinę pereinamąją raudonąją vėliavą.

KIEK KAINUOJA VANDUO

"Milijonus rublių"—atsako į šį klausimą "Panevėžio tiesa". Laikraštis primena, kad jau ketvirti metai iš eilės Panevėžio teritorinės vandentiekio ir kanalizacijos valdybos ūkio išvystymui skiriama daugiau kaip po du milijonus rublių, šiemet—2,4 milijono.

Augant miestui, sparčiai didėja ir vandens poreikis. Rekonstruojamoje vandenvietėje šiemet numatyta atiduoti naudoti keturis artezinius gręžinius su dviem transformatorinėmis pastotėmis, du geriamojo vandens rezervuarus, kurių bendra talpa—16 tūkstančių kubinių metrų. Statoma moderni vandenų aeracijos stotis, turinti didelę reikšmę gamtos apsaugai.

PARDUOTUVĖSE—"BIRŽAI"

Naują mineralinį vandenį pradėjo pilstyti į butelius "Kalnapilio" susivienijimo pilstykla Biržuose. Mineralinis vanduo anksčiau čia buvo vežamas automobiliais iš Likėnų, informuoja "Panevėžio tiesa", o dabar imamas iš vietinio gręžinio.

Šiemet planuojama išpilstyti 9 milijonus butelių mineralinio vandens "Biržai", pasižyminčio vertingomis gydomosiomis savybėmis.

PRIKLAUSO NUO ORGANIZATORIŲ

Paprastas Plungės rajono kaimas Žlibinai darosi žinomas respublikoje. Jo saviveiklininkus ne kartą rodė televizija. Respublikiniame "Sidabrinių balsų" konkurse pernai moterų ansamblis iškovojo pirmą vietą, tercetas tapo prizininku. Moterų choras, kuriame dainavo ir Žlibinų dainininkės, pastarosios respublikinės dainų šventės konkurse buvo pripažintas geriausiu tarp kaimo kultūros namų chorų. Dramos mėgėjai—zoninės apžiūros prizininkai—sparčiai kelia savo meistriškumą, bendradarbiaudami su Klaipėdos dramos teatru. Meno saviveiklos rateliuose praleidžia savo laisvalaikį apie pusantro šimto žmonių.

Žlibinai pradėjo garsėti saviveiklininkais tada, kai čia kultūros namų direktore ėmė dirbti Stefa Stonienė, o meno vadove—Aldona Banaitienė, primena "Kibirkštis".

Paruošė A. Petrauskas

BENDRADARBIAUJA VILNIAUS IR BUDAPEŠTO DARBININKAI

„Dėkojame už savalaikius tiekimus. Jie padėjo mūsų kolektyvui anksčiau laiko įvykdyti svarbias užduotis, aprūpinti Vengrijos statybas našiais įrengimais. . ."

Tai eilutės iš laiško, kurį neseniai iš Budapešto gavo Vilniaus statybos apdailos mašinų gamybinio susivienijimo kolektyvas. Panašūs laiškai ir telegramos įmonėje dabar — nebe naujiena. Jau kelinti metai vilniškis susivienijimas dirba su šūkiu „Vengrijos Liaudies Respublikos užsakymus — anksčiau laiko".

— Mūsų kolektyvas — svarbus Budapešto mechanikos gamyklų susivienijimo partneris gaminant aukšto techninio lygio dažymo įrengimus, — pastebi vyriausiasis technologas V. Gordejevas. — Pagal ESPT šalių ekonominės integracijos kompleksinę programą ir Budapešto, ir Vilniaus įmonė socialistinės sandraugos šalims tiekia aukšto spaudimo agregatus, kurie įgalina kelis kartus padidinti dažymo darbų našumą. Kooperacijos pagrindais su vengrais mes keičiamės komplektavimo mazgais, detalėmis. . .

„Mokytis vieniems iš kitų" — šie žodžiai tapo taisykle abiejuose gimininių įmonių kolektyvuose. Vilniuje, pavyzdžiui, gerai žinomas vengrų technologo Peterio Zalos vardas. Jo pasiūlymu patobulinta nemaža technologijos procesų, kurių deka vilniškiams agregatams labai greitai buvo suteiktas valstybinis kokybės ženklas. Budapešto susivienijime gerus pėdsakus paliko statybos apdailos mašinų gamybinio susivienijimo kūrybinė brigada: ji suteikė draugams vertingų rekomendacijų, kaip pagerinti kai kurių mazgų apdorojimo tikslumą.

ELTA

GROŽIUI GERA KIEKVIENA VIETA

Pranas Sasnauskas

„Daugel mūsų tėvynėje yra puikių ir gražių vietų, daugel yra šalių, kurios pagarsėję senų tėvelių darbais, bet tarpe jų visų gražiausia ir garsiausia Dainavos šalis", — rašė mūsų literatūros klasikas Vincas Krėvė apie Dzūkiją „Dainavos šalies senų žmonių padavimuose". Kilęs iš dzūkų, išbraidžiojęs miškus ir šilus, basom kojom mynęs Dzūkijos smėlį, rašytojas, nuo kurio gimimo šiemet sukanka šimtmetis, beveik visą kūrybą paskyrė jos žmonėms, gamtai, šio krašto praeičiai.

Alytaus rajono Obelijos kolūkis — tipiška Dzūkijos dalelė, su tokiais pat peizažais, su legendomis virtusia praeitimi, su darbščiais kolūkiečiais, mokančiais šeimininkauti nederlinguose smėlynuose, priversti savo žemę atiduoti viską, ką tik ta pajėgia. Atrodo, nedaug tos ūkio žemės — be kelių hektarų šeši tūkstančiai, tačiau kai laukus kerta miškai bei miškeliai, kai kalvos ir pelkutės išvagoja visą kolūkio masyvą, žiūrėk, koksai platus ir didelis pasidaro visas ūkis, nusitęsdamas daugiau kaip dvidešimt kilometrų nuo Nemuno krantų iki pietinių Obelijos ežero kalvų. Yra kur paklajoti akim ir mintim, yra ko pasižiūrėti ir kuo pasigrožėti. Kolūkio teritorijoje keturi piliakalniai (Dirmiškių, Želvios, Miroslavo ir Obelijos), iš kurių didžiausias — Želvios piliakalnis, pasipuošęs žalia medžių kepure, tyliai žiūri į netoli bėgantį Tolkūnų-Balkasodžio kelią ir stūksančius Dirmiškių miškus. Čia netoli Bobos akmuo, kur nusižudė ponų nuskriausta baudžiauninkė, ir Kartuvių kalnas, kur ponai korė baudžiauninkus, Miško koplyčia, Raudonas akmuo, legendinio sukilėlių vado (1863 m.) Povilo Siuzino stovykla ir daugelis daugelis kitų vietų, kur neatskirsi, kas yra legenda, o kas tikrovė.

Šių vietovių dzūkai, apsupti gamtos grožybių, gimdami ir gyvendami vaizdingam krašte, išsiugdė sugebėjimą suprasti ir įvertinti visa tai, kas juos supa. Todėl ir seniau didelė gėda būdavo tam šeimininkui, prie kurio namo pavasariais nesūkuriavo obelų pūga, tai šeimininkei, kurios palangių nepuošė rūtų ir kitokių gėlių darželis, džiuginantis įvairiaspalviais žiedais. Gal dėl to Dzūkiją seniau vadino ne tik Dainava, bet taip pat rūtų ir darželių šalim.

Todėl kolūkiečiai nuoširdžiai įsijungė į aplinkos tvarkymo darbus, kurie praėjusį penkmetį pradėti kolūkio valdybos raginimu ir jau tapo gražia tradicija. Šie darbai atliekami planingai: kiekviename ataskaitiniame kolūkio valdybos susirinkime numatoma visų metų programa, paskiau ji realizuojama. Tai padeda mums išvengti blaškymosi, leidžia iš anksto parengti statybų planus ir pasirūpinti medžiagų.

Tokių sumanymų realizavimui reikia nemažo darbo ir šiek tiek materialinių resursų. Bet svarbiausia — noro, kurio mes, valdybos nariai, specialistai, Miroslavo vidurinės mokyklos ir Pupasodžio aštuonmetės mokyklos mokytojai, nestokojame. „Grožiui gera kiekviena vieta", — rašo E. Mieželaitis. Ir mes tai pajutome, kai kilo mintis pasodinti kolūkio parką, kuris turėjo tapti ne vien botanikos želdynu, bet kažkuo daugiau, kažkuo apibendrinančiu dzūkų istoriją, gyvenimą, buitį. Parinkome septynis hektarus su kalvomis, išraižytus upeliukais, su pelkutėmis, skardžiais ir beržynų guotais. Vadinas, parko pagrindu paėmėme tai, ką pati sukūrė dosni Dzūkijos gamta, tiktai tą grožį paryškinome, iškėlėme į viešumą. Parke „apgyvendinome" Vinco Krėvės literatūrinius personažus, kuriuos iš ąžuolo išdrožė liaudies meistras Ipolitas Užkurnys. Čia sutiksi Perkūną, Vaivą ir Straublį iš to paties pavadinimo V. Krėvės pasakos, susimąsčiusį Dainių, dainuojantį apie Dzūkijos senovę, bobulę su anūkėliu Antanuku, išmintingą skerdžių Lapiną, stovintį po šlamančiu medžiu, Gilšę, rymančią ant ežero kranto, Gugį su Kukiu, tuos kaimo filosofus, karštai besiginčijančius apie gyvenimo prasmę.

— O kokia prasmė visų šitų jūsų darbų? — paklaus skeptikas, pavaikščiojęs parko takais, abejingai apžvelgęs gėlynus, baltaliemenius beržus ir pakelėje pypkę rūkantį Gugį. — Ko siekiate kurdami šitokius dalykus? Juk jūsų paskirtis — žemės ūkio produkcijos gamyba.

Atsakymas trumpas. Kiekvieno žmogaus paskirtis pirmiausia būti žmogumi. O jeigu esi žmogus, tai „Humani nihil a me alienum puto" (Kas yra žmogiška, nelaikau sau svetima). Užtenka pamatyti, kaip kolūkiečiai suka didelę užuolanką, kad tik eidami į darbą gautų pereiti parką, kaip abiturientai atminimo nuotraukas daro parko gėlynuose, kaip šeštadieniais jaunimas renkasi prie ąžuolinio Dainiaus, ir jaučiame, kad darbas buvo dirbamas ne veltui. Praėjo tie laikai, kai Valančius rašė, jog išmintingesnis miesto paršelis, negu kaimo vaikelis. Dabar dažno kolūkiečio kultūrinis akiratis platesnis negu miestiečio: jis dažniau būna koncertuose, teatrų spektakliuose, dažniau iškylauja (ne grybauti į Varėnos miškus, bet į pažintines vietas), nuolat susitinka su rašytojais, kultūros veikėjais. Štai mūsų kolūkiečiai vien praėjusiais metais susitiko su rašytojais Juozu Baltušiu, Algirdu Pocium, Vytautu Petkevičium, Romu Sadausku, Mykolu Karčiausku, Anzelmu Matučiu ir Antanu Drilinga. O kur dar ir kiti susitikimai, pokalbiai? Sunku juos visus ir suminėti. Juk ir partijos programoje sakoma, kad didelę reikšmę turi žmonių, ypač jaunimo, dvasinės kultūros formavimas.

Būtų vienpusiška, jeigu kreiptume dėmesį tiktai į parkus, gėlynus. Tvarkydami aplinką, remiamės žymiai platesne programa. Pavyzdžiui, tvarkant aplinką prie fermų, kartu sutvarkome gamybines patalpas, poilsio kambarius. Manau, kad aplinkos tvarkymas — tai vienas iš darbo mokslinio organizavimo būdų, nes darbo našumas visados pakils dirbant švarioje, tvarkingoje patalpoje, kai už lango tiesiasi smaragdinė žalia veja, kai akys atsiremia ne į dilgėlyną, o į žalią eglutę, raudoną gėlės žiedą.

Atskirai noriu pakalbėti apie mūsų mechanines dirbtuves, kurios visados gerai vertinamos respublikinėse apžiūrose. Apsuptos žolynų, jos maloniai nuteikia tiek atvykėlį, tiek čia dirbantį mechanizatorių. Tvarkydami mechanizacijos kiemą, siekėme dvejopų tikslų — palengvinti mechanizatorių darbą, pagerinti darbo sąlygas ir patraukti jaunimą likti kaime, kad taptų vairuotojais ir traktorininkais. Norėjome, kad jis pamatytų, jog kolūkio dirbtuvėse gražiau kaip jo tėvo kieme, švariau negu motjnos gryčioje.

Žinoma, kad ne mes respublikoje aplinkos tvarkymo iniciatoriai. Atrodo, čia pirmasis gražiausiai pasirodė Joniškio rajono „Pergalės" kolūkis, du kartus tapęs „Tiesos" laikraščio ir Žemės ūkio darbuotojų profsąjungos respublikinio komiteto prizininku, laimėjęs pereinamąją raudonąją vėliavą už gražiausiai tvarkomą aplinką. Man atrodo, dar nė vienas respublikos ūkis nesusilygino aplinkos tvarkymu su Juknaičiais. Manau, kad tai etalonas, kurį negreit bet kas pralenks. Daug ko galima pasimokyti iš Panevėžio rajono Ėriškių, Skuodo — Mosėdžio, Kėdainių — „Rytų aušros" ir kitų prizininkų. Malonu, kad praėjusiais metais pereinamąją vėliavą ir Didįjį ginfaro prizą pelnė mūsų kolūkis. Šio penkmečio užduotis — centrinės ūkio gyvenvietės — Miroslavo miestelio — sutvarkymas pareikalaus nemaža pastangų ir laiko.

„Kas aš be medžio, be žolės, be paukščio", — rašė poetas Justinas Marcinkevičius. Iš tiesų, kas mes be gyvosios mus supančios gamtos.

Skaitome vis niūresnes prognozes apie freonų kaupimąsi atmosferoje, apie šiukšlynų dykumas žemės paviršiuje, apie negyvas upes ir ežerus. Tačiau kai matai tepalu pasruvusį Nemuną, kai kelinti metai aplinkiniuose miškuose nerandu vėjandės šilagėlės (Pulsatilla patens), kai akis vis rečiau pamato pelėdą, sakalą (ką čia juos minėti, kad jau ir žvirbliai nyksta), — pajunti, kad gyvieji resursai tirpsta kaip cukrus arbatoje. Dvidešimtojo amžiaus technikos suklestėjimas daro savo negailestingas korektyvas visame, kas mus supa. Neseniai „Mūsų gamta" (1981 m. Nr. 12) rašė, kad prognozuojama, jog 2000-aisiais metais bus išnykę 1,5—2 milijonai augalų ir gyvūnų rūšių arba 15—20% viso šių dienų gamtos gyvojo pasaulio. Tikriausiai tas palies ir mus, — dalis rūšių žus laiko tėkmėje. O kokios rūšys? Ką mes turime savo laukuose, pievose, miškuose? Kas gali tiksliai atsakyti į šiuos klausimus?

Todėl mintis steigti kolūkio biologinę stotį turi gilią prasmę. Ji mums kilo prieš keletą metų, kai sprendėme, ką daryti su sugriuvusiais Obelijos dvaro rūmais. Pagaliau apsistojome prie minties — suremontuoti ir įkurti kolūkio biologinę stotį, kurios darbas planuojamas trimis kryptimis: botanikos, zoologijos, entomologijos. Tačiau pirmiausia stotis turės atlikti savotišką ūkio inventorizaciją, nustatyti, kokios botaninės, zoologinės ir entomologinės rūšys egzistuoja šitame Pietų Lietuvos kampelyje. Turbūt tai bus pirmoji tokia nuodugni visapusiška inventorizacija, kurios reikšmę, be abejo, įvertins tik ateitis.

Dažnai ūkių vadovai susitikę dalijasi įspūdžiais iš turistinių kelionių, kalbėdami apie tai, koks gražus Čekoslovakijos kaimas, kaip gražiai tvarkosi vokiečiai, suomiai, vengrai. O kas gi trukdo tvarkytis mums, kas neleidžia gėle ar medžiu papuošti pakelę, su keliolika kilogramų dažų pagražinti pastatą?

Daug ko būtume nepadarę, jeigu visiems šiems darbams nebūtume turėję partijos miesto komiteto pirmojo sekretoriaus Stasio Apanavičiaus ir rajono vykdomojo komiteto pirmininko Stasio Giedraičio karšto pritarimo. Dirbti smagiau, kai rajono vadovai palaiko ūkių vadovų iniciatyvą, juos paskatina, apramina tada, kai nusivylus darbas krinta iš rankų. Gal todėl daugelis Alytaus rajono ūkių daug ką padarė ir daro aplinkos tvarkymo, gamtos apsaugos baruose. Tai „Galiūno", Punios, „Dainavos", Simno ir kitų ūkių pavyzdys, kuris sulaukia vis didesnio visų žemdirbių pritarimo.

Todėl žaliajam Tėvynės rūbo kūrimui ir saugojimui — žalią šviesą!

"Kulturos Barai"

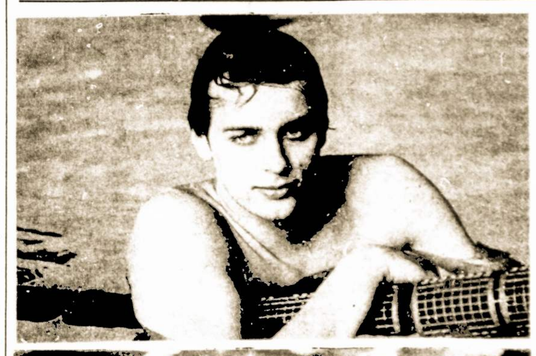

Vilniaus vandens sporto rūmuose įvyko stipriausių respublikos plaukikų varžybos—daugkartinio respublikos plaukimo čempiono, žinomo grafiko Stasio Krasausko pirmasis memorialas. Varžybose olimpinis čempionas Robertas Žulpa ir Tarybų Sąjungos čempionė. Aiškutė Buzelytė tapo nugalėtojais.

Nuotraukoje: **Olimpinis čempionas Robertas Žulpa.**
Nuotraukoje: **TSRS čempionė Aiškutė Buzelytė.**

KANADOS ŽINIOS

Toronto, Ont.

Netekome dar vieno draugo

Gegužės 22 d. paskutinį kartą atsisveikinome su Motiejum (Mike) Guoba, kurį nelemtoji mirtis išskyrė iš mūsų tarpo.

Velionis buvo gimęs Lietuvoje, Obelių kaime, Vilkaviškio apskrityje 1910 m. gegužės 11 d. Kanadon atvyko būdamas 20 metų. Veik visą laiką dirbo siuvimo industrijoj.

Pradžioj karo buvo įstojęs į Kanados armiją, bet 1942 metais birželio 17 buvo atleistas dėl silpnos širdies.

1945 metais gruodžio 29 dieną jis sukūrė šeimą, susituokdamas su Aleksandra. 1948 metais susilaukė sūnaus Aleksandro (Aleko), kurs užaugęs 1971 metais išėjo Toronto universitete farmacisto mokslus.

Velionis buvo kilęs iš didelės šeimos; buvo 3 broliai, 4 pusbroliai, 4 pusseserės. Vienas brolis Jonas dar tebegyvena Lietuvoje. Vienas pusbrolis gyvena Chicagoj.

Velionis 47 metus buvo Amalgamated Clothing Workers Unijos narys. Buvo aktyvus visuomenės veikėjas, dalyvavo lietuvių dramos ratelyje, Bangos chore, eilę metų buvo Sūnų ir Dukterų Draugijos Toronto kuopos finansų sekretorius. Dalyvavo Lietuvių Literatūros Draugijos suvažiavime. Paskutiniu metu buvo Toronto Lietuvių Sūnų ir Dukterų Klubo direktorių tarybos narys.

Paskutiniame atsisveikinime dalyvavo daug draugų ir draugių, šeimos giminių, šermeninę puošė daug gėlių. Paskutinio atsisveikinimo žodį pasakė Jonas Morkis, Sūnų ir Dukterų Klubo sekretorius. Visi dalyvavusieji atsisveikinime su velioniu Guoba, buvo pavaišinti Klubo salėj.

Gili užuojauta žmonai Aleksandrai, sūnui Alekui ir visiems giminėms. O Maikiui lai būna lengva Kanados žemelė.

J. Yla

Torontiečių kronika

Paminėjo sukaktį

Gegužės 22 draugai B. ir L. Lukai savo namuose paminėjo savo vedybinio gyvenimo auksinę (50 metų) sukaktį. Giminės ir artimi draugai bei draugės aplankė jubiliantus ir jiems palinkėjo dar daug saulėtų dienų.

Draugai Lukai yra nuolatiniai pensijonierių klubo Bingo lankytojai. Bolis daug metų buvo Sūnų ir Dukterų Draugijos Toronto kuopos iždininkas. Beje, neseniai jis atžymėjo savo 80-ies metų sukaktį.

* * *

Pergyveno operaciją

Pranas Laurusevičius, buvęs torontietis, dabar su žmona gyvenąs New Lowell, pergyvno skaudžią operaciją. Dabar jau namie, gydytojo priežiūroj. Atrodo sveiksta, linkime greit pilnai susveikt. Ligonį aplankėm gegužės 25, radome jau vaikštantį.

* * *

400 defodilijų

Viešint pas P. E. Laurusevičius teko apylinkės laikraštyje pastebėti, kad draugai Laurusevičiai paaukojo New Lowell moterims Motinų dienos proga 400 defodilijų. Tai bent dovana!

A. Y.

TORONTO, ONT., CANADA

Mirus

Motiejui-Mike Guobai

Reiškiame širdingą užuojautą jo žmonai Aleksandrai, sūnui Aleksandrui, broliui U. S. A., broliui Lietuvoje. Visiems giminėms ir artimiesiems Kanadoje ir Lietuvoje.

V. Grinevičienė	J. B. Mingilai	J. Valaitis
Ch. A. Narush	J. A. Morkis	T. Maskelis
S. E. Paberalis	J. Gallo	A. Domashus
H. Jaras	N. Gaižauskas	J. E. Maskelis
B. Janauskas	R. S. Simmons	V. Rūkas
A. Vilkelienė	F. McWilliam	J. Leskevičius
M. Gillam	J. V. Gorman	J. H. Lisauskas
J. O. Žuliai	J. Norris	J. P. Lawson
N. Berškis	A. Pauža	K. E. Fedorowski
E. Jančiai	N. Vinckus	L. H. Thomson
O. Balsis	U. Žikus	A. Butchereit
K. M. Puras	B. Petrik	J. A. Yla
O. Strolienė	S. M. Dhingra	A. Poškus
J. A. Conrad	M. H. Wolchok	P. Karašauskas
V. Masienė	V. Marchak	W. R. Palamar
Ch. H. Degutis	A. Lark	A. A. Paffett
P. S. Morkis	J. Shinkūnas	A. Leimonai
J. Phl. Dagis	J. M. Miller	Nežinoma
P. C. Kuzma	M. P. Daugėla	M. E. Šimkūnai
J. Ilgutis	J. S. Kuisis	V. Rimdeika
K. Alf. Rodgers	P. Alksnis	J. Patkauskas
O. Vaičiulienė	E. Rukienė	Fr. E. Laurevičiai
M. Kuprėnas	P. Alksnis	U. E. Sasnauskas
J. R. Kuktorai	J. Matulak	

WINDSOR, ONT., CANADA

Mirus

Juozui Rubb-Rubinskui

Reiškiame gilią užuojautą jo broliui, sesutei ir dukrelei gyvenantiems Lietuvoje, taipgi jo draugams ir artimiesiems.

Mes, windsoriečiai liūdime. Ilsėkis ramiai, Juozai, Kanados žemėje.

P. A. Rudzevičiai	T. E. Baltuliai
Leo G. Svirpliai	T. Kunsaitis
Ch. S. Stankai	M. Valantinas
P. N. Karaliai	Z. Morkūnas
A. A. Rimšai	G. Kodis

Ta pati ir visai kitokia

Žurnalo "Sovetskij Soju" redakcija gavo iš Chicagos JAV piliečio A. Zinkevičiaus laišką, kuriame jis rašo, kad jau pusę amžiaus gyvena užjūryje, tačiau savo Tėvyne laiko Lietuvą. Kaip ji dabar atrodo? Kaip gyvena mano žemiečiai?—klausia jis.

Žurnalo korespondentė J. Orlova paprašė Lietuvos TSR Ministrų Tarybos pirmininką R. Songailą papasakoti apie Tarybų Lietuvos gyvenimą. Žurnalas gegužės mėnesio numeryje išspausdino gausiai iliustruotą medžiagą, pavadintą "Ta pati ir visai kitokia".

"Respublika gyvena energingą ūkinį ir kultūrinį gyvenimą,—pasakoja R. Songaila.—Buržuazinė Lietuva buvo agrarinis Europos priedėlis, o Tarybų Lietuva yra daugiašakės pramonės kraštas, jos produkcija eksportuojama į 85 valstybes. Didžiausią vietą užima mašinų gamyba ir metalo apdirbimas. Pagal elektros energijos gamybą vidutiniškai vienam gyventojui respublika jau dabar pralenkė Italiją, pasiekė Prancūzijos, Japonijos lygį".

Žurnale pasakojama apie didelius laimėjimus vystant žemės ūkį, ugdant mokslą, kultūrą, apie Lietuvos darbo žmonių buitį.

Vilniaus "Tiesa"

● OLOJE, 1490 METRŲ GELMĖJE

Alpėse, už 40 km nuo garsiojo Monblano, yra ola — bedugnė, vadinama Žano-Bernaro vardu. Ji taip pavadinta garbei dvieju speleologų, žuvusių ekspedicijos metu septintajame dešimtmetyje. Žanas-Bernaras yra gilIausia ola pasaulyje. Šių metų pradžioje grupė Liono speleologų nusileido į šią olą, į 1490 m gylį, ir tuo pačiu 50 metrų pagerino savo rekordą.

Grupės vadovas Kristofas Olia papasakojo, kad ekspedicijoje dalyvavo 16 žmonių, iš jų — 2 akvalangistai. Ola yra labai sudėtingos struktūros. Daugelyje vietų požeminės galerijos pereina į vandens užlietas įdubas. Tokios vietos vadinamos sifonais. Norint pereiti juos ir patekti į kitas sausas galerijas, reikia turėti povandeninių aparatą ir jų patirtį. Leidžiantis į 1490 m gylį, ekspedicijos dalyviams teko įveikti 3 sifonus. Ketvirtasis buvo per siauras, todėl toliau akvalangistai negalėjo prasiskverbti. Dėl tokių sunkiai nugalimų vandens kliūčių, visi 14 grupės dalyvių praktiškai buvo nešikai dviem akvalangistams, kurie ir pasiekė rekordinį gylį.

Ekspedicija truko 5 dienas. Buvo dirbama absoliučioje tamsoje, pasišviečiant žibintais. Temperatūra oloje vidutiniškai buvo 4°C šilumos.

Šiaulių "Aušros" istorijos-etnografijos muziejaus fonduose yra 91 tūkstantis eksponatų. Jo ekspozicijas kasmet aplanko virš 230 tūkstančių žmonių.

Nuotraukoje: **Vyresnioji mokslinė bendradarbė Magdutė Mituzienė tvarko naujai gautus eksponatus.**

A. Dilio nuotrauka

TRUMPAI IŠ VISUR

Jidda, Saudo Arabija. — Oficiali spaudos agentūra paskelbė, kad Saudo Arabija nutraukė su Kostarika diplomatinius ir ekonominius santykius po to, kai Kostarika savo ambasadą iš Tel Avivo perkėlė į Jeruzalę. Izraelis rytinę Jeruzalės dalį paėmė iš Jordano 1967 m. karo metu ir 1980 m. paskelbė savo sostine.

Washington. — Ispanijos atstovas JAV Valstybės departamente įteikė karaliaus Juan Karlos pasirašytus dokumentus, ratifikuojančius NATO sutartį. Tuo būdu dabar Ispanija tampa šešioliktuoju NATO nariu. Jos ministras pirmininkas Leopoldo Calvo Sotelo atstovaus Ispanijai ateinančią savaitę Bonnoje, Fed. Vokietijoje, įvyksiančioje NATO konferencijoje.

New Delhi, Indija. — Nuo sausrų ir liūčių smarkiai nukentėjo šiaurinės Indijos kviečių derlius. Vyriausybės žinomis, netekta apie 1.5 iki 2 milijonų tonų grūdų.

New York. — James Steele, Young Workers Libertion League nacionalinis pirmininkas, dalyvavo Maskvoje vykusiame Komjaunimo suvažiavime, kuriame pasakė kalbą, pareikšdamas, jog Tarybų Sąjungos vadovo Leonido Brežnevo konkretūs taikos pasitarimų pasiūlymai Amerikoje masių buvo šiltai sutikti.

Ottawa. — Kanadoje veikiantis Taikos Kongresas šalies užsienių reikalų ministerijos nusiginklavimo skyriuje įteikė memorandumą dėl Kanados paskelbimo laisva zona nuo branduolinių ginklų. Tas pats Kongresas atskiru raštu kreipėsi į JAV ir Tarybų Sąjungos prezidentus, kviesdamas, kad jų šalys pripažintų tokį Kanados statusą, jei Kanada apsisprėstų už tokią politiką.

Peking. — Kinijos komunistų partijos laikraštis "People's Daily" pareiškė abejojimą, ar protinga palaikyti ryšius su Amerika—tuo metu, kai ji pardavinėja ginklus Formozai.

PRADĖJUSI ŠIMTUOSIUS

P. Žvaginio nuotr.

— Nuo spalio ketvirtos pradėjau šimtuosius, — sako Pasvalio miesto gyventoja Ona Sklenienė. — Mano vienmečiai kaimynai jau seniai išmirę, — vis tankiau suka ratelį senoji.

Bandome aiškinti, kad daug ir įtemptai dirbti nereikia, būtinas ir poilsis. O ji nesutinka.

— Be darbo pasidarau ligonis. Darbas man paguoda. Tai kaip dabar nustosiu dirbti, juk nuo mažens taip pripratusi. Septynerių metų išėjau tarnauti: ganiau gyvulius, vėliau buvu pusmergė ir mergiotė pas ūkininkus. Penkiolika metų ištarnavau. Tik ištekėjusi išėjau iš svetimų namų, nes vyras turėjo trobelę ir nuomojo malūną. Abu su vyru dirbome, norėjome nusipirkti nors gabaliuką žemės.

Daug kur gyveno, daug kur dirbo. O paskui apsistojo Ragujų kaime netoli Pasvalio, kur nusipirko žemės sklypą, pasistatė trobesius. Šiek tiek prasigyveno, nes paaugę vaikai pradėjo tėvams padėti. Du vaikus išleido į mokslus — sūnų į gydytojus, o jauniausiąją dukrą į mokytojas.

Vyras po karo mirė, vedę vaikai išvažinėjo kas kur. Kai kūrėsi „Atžalyno" kolūkis, Ona Sklenienė įstojo į kolūkį ir kurį laiką dar jame dirbo, nors ir buvo sulaukusi pensininkės metų. Po to atvyko į Pasvalį pas dukterį Verutę ir žentą Stasį Vaičekonius, Pasvalio vidurinės mokyklos mokytojus. Atsivežė savo namelį, pasistatė Lėvens pakrantėje ir dabar visi kartu gyvena, gražiai sutarta.

Nors O. Sklenienės regėjimas ir pasilpęs, tačiu ji dirba atkakliai, kai kuriuos darbus, kaip pati tvirtina, dirba iš atminties — verpia, mezga.

Ona Sklenienė šeimoje buvo ketvirtoji iš aštuonių vaikų. O dabar liko viena, nors ir kiti buvo sulaukę senyvo amžiaus. Turėjo pati septynis vaikus, kurių tik trys beliko — ir tie jau pensininkai. Sveikata nesiskundžia, visą gyvenimą smarkiai nėra sirgusi. Jeigu kada ir sunegaluoja, tai gydytojų nesišaukia, gydosi žolelėmis. Išlaikiusi gerą atmintį.

STASĖ MOTIEKIENĖ

Tarybinė Moteris

IŠ VIEŠNAGĖS ĮSPŪDŽIŲ

"ŠVIESOS" KOLŪKIS

ALDONA ALEKNIENĖ

Mus domino kolūkiai ir kolūkiečių gyvenimas. Todėl norėjome arčiau susipažinti su jų siekiais ir laimėjimais. Rodos prabėgo ne tiek daug laiko kai mes lankėmės Kupiškio rajone "Šviesos" kolūkyje—tik šešeri metai, bet ten pasikeitimų daug!

Išaugęs, išgražėjęs ir administracinis pastatas, kuriame radome kolūkio jau pažįstamą jauną energingą pirmininką Emilijų Dyrą. Jis sėdėjo prie rašomojo stalo, o šalia, pasienyje buvo didelė vėliava Emilijus apdovanotas už pasižymėjimą "Darbo raudonosios ordinu". Jau 25-erius metus jis vadovauja ūkiui. Jam čia gerai žinomas kiekvienas žemės plotas, pažįstami žmonės. Su kuriais jungia bendras darbas, vienas tikslas—išauginti kuogeresnį derlių ir įvykdyti planines užduotis.

O darbas nelengvas. Žemė dosni tik tiems, kas ją tinkamai įdirba, gerai prižiūri pasėlius ir laiku juos nuima. Pasakoja—čia daug pagerino melioratoriai "Šviesos" kolukio jau nusausinta 69% viso turimo ploto. Ūkyje yra 4080 ha žemės. Pavasarį žemė greičiau pradžiūsta, galima anksčiau sėti, gaunamas geresnis derlius.

Šnekantis apie melioracijos naudingumą senukas kolūkietis taip pasakė:—Va, pažiūrėkit į šį plotą. Čia seniau, tik pempės vaikus perėdavo, buvo šlapia, niekam neverta pieva, o dabar, kada nusausino, auga kviečiai, net miela žiūrėti.

Šiemet derlius geras. Dabar rugiai subrendę, svyruoja vėjo pučiami. O aplink lauką suka net šeši kombainai. Dabar naujas būdas: šiaudams doroti technologija yra, paskui kombainus seka presai. Jie šiaudus susuka į rulonus ir juos suriša spagatu. Tokie rulonai sveria 200 kg., su mechanizuotais krautuvais pakraunami ir iškraunami į didžiules stirtas žiemos atsargai.

Mašinos veža gausų derlių į kolūkio aruodus. Šiandien saulėta, o ryt—gal lietus vėl vilgys žemę. Todėl skuba pasinaudoti kiekvienu saulės blykstėlėjimu, sutvarkyti šieną, gerą javų derlių ir kitas gėrybes.

"Šviesos" kolūkio vadovai didžiuojasi geriausiu kombaininku pirmūnu A. Ramanausku.

Pirmininko pakviesti užsukome į kolūkio daržininkystės centrą—šiltnamius.

Prieš šešetą metų matėme tik vieną šiltnamį, o šiandien jų daug, bendras plotas 1,5 ha. Ten sutikome ir agranome D. Balčiūnienę.

Gražu pažiūrėti į augančias daržoves. Visur švaru, tvarkinga, tinkamai prižiūrėta—todėl ir derlius toks geras. Raudonuoja kelių rūšių pamidorai. Skynėjų laukia gražūs ilgi agurkai.

Negalėjome atsigėrėti tiesiomis vešlių augalų eilėmis, kurioms ir galo nematyt. Prie šiltnamių stovi dėžės su pamidorais ir agurkais. Jas tuoj išveš į Kupiškio daržovių parduotuvę arba į valgyklas.

Darbo daug, nes laukuose auga morkos, kopūstai, agurkai ir kitos daržovės. Daržininkės nespėja vienos visko prižiūrėti. Joms į talką atostogų metu ateina studentai, ištisi komjaunimo kolektyvai—talkininkai. Darbščios jaunos rankos išrauna piktžoles, išpurena žemę ir padeda nuimti gausų derlių.

Labai patiko kolūkio žalosios karvės. Jos ganėsi tvarkinguose aptvaruose. Neskubėdamos kramsnojo sodrią žolę, kurios ten tiek daug prižėlę.

Kolūkiečiai neblogai uždirba, statosi gerus mūrinius namus, patogiai juos įsirengia, apstato gražiais baldais. Kaip pavyzdys gali būti Komunarų gatvė, kuri išaugo per paskutiniuosius keletą metų.

Jau ruošiamas projektas devyniasdešimt vietų vaikų lopšeliui-darželiui, kuris bus statomas gatvės centre 1982 metais. Prie namų pasodinta vaisinių medžių, žaliuoja gyvatuorės, žydi gėlės.

Labai gerai kad prie namų yra ūkiniai pastatai. Ūkio dirbantieji gali turėti paukščių bei gyvulių. Tas žymiai padidina šeimos pajamas. Neretame kieme stovi automobilis, o šaldytuvas ir televizorius nieko nestebina, tai būtenybė.

Sakoma, kad žmogus ne tik duona sotus. Todėl organizuojamos įvairios ekskursijos (net už Lietuvos ribų) kolektyvinės išvykos į koncertus bei teatrus, kad žemdirbių poilsis būtų turiningas. Retkarčiais ir į Subačiaus gyvenvietės kultūros namus atvyksta Kauno, Šiaulių, Klaipėdos dramos teatrų kolektyvai su įvairiais veikalais, bei estradiniais koncertais. Čia kiekvieną vakarą demonstruojami kino filmai.

Tame pačiame pastate yra skaitykla ir biblioteka su gana turtingu knygų fondu. Vedėja J. Palšiūnienė kiekvieną skaitytoją sutinka mielai padeda pasirinkti norimą knygą. Biblioteka turi 1180 nuolatinių skaitytojų.

Kultūros namams vadovauja A. Džiugelienė. Tai energinga išsilavinusi moteris, mėgstanti savo darbą. Vakarais renkasi į repeticijas moterų ir vyrų choras. Šoka vaikai ir suaugę, mokosi naujų kūrinių estradinis ansamblis. Šiuose rateliuose aktyviai dalyvauja ūkio dirbantieji bei jų vaikai.

Gyventojų ūkio poreikiai aprūpinami. Vis plačiau plečiamos gamtinės dujos dabar pasiekia ir kaimo vietoves esančias arčiau prie išvestų tinklų.

Stebėdami kolūkiečių gyvenimą jų rūpestį didinti darbo našumą ūkyje, bendra kooperacija, pasišventimas darbui reiškia siekį į dar didesnius laimėjimus ir progresą.

Ryškiai pagerėjęs kolūkiečių gyvenimas—Technika ir mokslas ūkyje palengvino pagreitino darbą. Kolūkiečiai turi daugiau laiko poilsiui, kultūrinėms sueigoms, išvykoms po Lietuvos ir net kitas šalis.

Atsisveikinome su Emilija Dyra, palinkėjome ir toliau sėkmingai vadovauti ūkiui ir pasiekti dar didesnių laimėjimų.

Manila, Filipinai. — Opozicijoje esančių 12 partijų koalicijos vadas, anksčiau buvęs senatorius ir prezidentinis kandidatas Salvador Laurel paskelbė grupės priimtąjį penkių punktų planą, kaip pašalinti prez. Marcos diktatūrą ir sugrąžinti demokratiją.

Washington. — Buvęs prez. Richard M. Nixon pasikalbėjime su CBS News korespondentu pareiškė, jog jis tikįs, kad sen. Edward Kennedy 1984 m. būsiąs nuominuotas demokratų kandidatu į prezidentus. Tačiau jis pralaimėsiąs prieš prez. Reagan.

Išvyko į Tarybų Lietuvą

Praėjusį sekmadienį Aido Choro mokytoja Mildred Stensler ir Aido solistas Victor Becker, kviečiami Tėviškės Draugijos, išvyko į Tarybų Lietuvą. Jie Lietuvoje mano viešėti apie tris savaites.

Šiandien, birželio 4 d., išvyksta Aido Choro ir "Laisvės" Bendrovės ruošiama ekskursija į Lietuvą, kuri susideda iš 35 žmonių. Jie išskris 7:30 val. vakare iš Kennedy aeroporto Finnair lėktuvu, reisas 112. **IM**

FAIRVIEW, N. J.

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Jurgis Stasiukaitis

Jau praėjo treji metai kai jis atsiskyrė iš šio pasaulio, bet mintyse jis visuomet su mumis.

SOFIJA STASIUKAITIENĖ—žmona

ST. PETERSBURG, FLA.

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Agnes Jurevičienė-Yureff [Kavaliauskaitė]

Mirė 1979 m. birželio 4 d.

Prisimename ją su meile, su giliausia širdgėla.

Dukra—OLGA ABELES
Seminole, Fla.
Sesuo—HELEN KUDIRKIENĖ ir šeima
Linden, N. J.

NORWOOD, MASS.

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Levukas Trakimavičius

mirė 1970 m. birželio 8 d.

Kelionę atlikęs užmerkė akis
amžinu miegu. Ramiai užmigai
Nustojo Tau plakus pailsusi širdis.
Mylimus savo liūdėti palikai.
Kapai yra paskutinė vieta
Tave tenai priglaudė netikėtai
Kai saulėlydis dangų nudažo
Ir į praeitį skuba diena
Atmintis skaudi be galo
Verkia iš gailesčio siela . . .

Ilsėkis ramiai, mielasis, mes tavo kapą visuomet lankysim ir gražias gėles sodinsim.

Liūdinti **žmona—MONICA**
sūnūs—ANDREW ir WILLIAM
daug **anūkų ir proanūkių**

UŽUOJAUTA MIRUSIŲ ŠEIMOMS

Floridoj mirė J. K. Dan Yla, daug metų gyvenęs Chicagos priemiestyje Roseland, Ill. veikęs vietiniam Aido Chore ir kitose draugijose.

New Yorke mirė J. Juška, uolus veikėjas už taiką ir progresą. Abu šie draugai rašė eiles, dalyvavo abelnam pažangiečių judėjime.

Tragiškai mirė niujorkietis Alex Šukaitis.

Reiškiu gilią užuojautą motinai Marcelei Šukaitienei, broliui ir kitiems giminėms bei draugams. Pati patyrusi šeimoje panašią tragediją, gerai suprantu motinos padėtį ir drg-ei Šukaitienei linkiu greito susiraminimo.

ALISĖ JONIKIENĖ

SAN LEANDRO, CAL.

Mirus

Juozui Karosui

Reiškių gilią užuojautą jo mylimai žmonai, mielai draugei Ksaverai, dukrai Eugenijai, žentui Eugenijui Stanley, anūkams ir visiems artimiesiems bei draugams. Linkiu ištvermės pergyvenanti tą skaudų smūgį.

ALISE JONIKIENE

Viduramžiški "patogumai"

SIGITAS KRIVICKAS

Buvo laikai, kai feodalinėje Europoje, važiuojant iš vienos kunigaikštystės į kitą, kas keli varstai reikėdavo mokėti muitą. Panašiai dabar yra Amerikoje, kur mėgstama girtis ne tik technikos pasiekimais, bet ir "ūkiniu tobulumu". Vykstant, pavyzdžiui, iš New Yorko į Hartfordą, vos pusantro šimto kilometrų atkarpoje tenka šešetą kartų stabdyti automobilį ir krapštyti po 35-40 centų tikrų tikriausiam muitui už kelius.

Tiesa, Amerikos tarpmiestiniai keliai užlaikomi neblogai. Visai kas kita sugrįžus į didmiestį, kai ratuotą svečią pasveikina dažni priekinio mašinos tilto trinktelėjimai. Miesto merija neseniai paskelbė, kad dabar New Yorko gatvėse yra per milijoną duobių, iš kurių 300 tūkstančių "automobiliui pavojingos".

Tą galiu patvirtinti iš savo, beveik trejeto metų newyorkietiškos vairavimo praktikos. Brooklyne, Queense ir Bronxe, neišskiriant nė paties Manhattano, turiu apsčiai "asmeniškai pažįstamų" duobių, su kuriomis yra tekę ne kartą rimtai "pasisveikinti".

Patekti į centrinę New Yorko dalį—Manhattaną—arba iš jos išriedėti per tiltus arba tunelius taip pat įmanoma tik su atitinkamu išpirkos mokesčiu. Dar užpernai tekdavo mokėti 75 centus, pernai—jau dolerį, o šiemet nuo balandžio pradžios mokestis dar padidėjo 25 centais. Tas ketvirtis dolerio sukėlė gana pastebimų keblumų—didesnių negu anksčiau.

Prie mokėjimo būdelių nutįso daugiakilometrinės eilės. Nors per radiją, laikraščius buvo skelbiama, jog pravažiavimo mokestis už tunelius ir tiltus bus pakeltas, daugelis automobilistų apie tai sužinojo tik privažiavę "muitinių" barjerus ir pamatę skydus su naujomis kainomis. Nebeužtenka ankstesnio dolerio, paprastai laikomo mašinos durų kišenėje, tenka ieškoti papildomų monetų. O sekundės slenka . . .

Padėtį apsunkino ir kitos problemos. Greta su gyvais kontrolieriais pastatyti ir automatai, kurie turi praleisti už tiksliai atskaičiuotas monetas. Tačiau pirmosiomis naujųjų kainų dienomis automatai dar nebuvo nureguliuoti "brangesenei pakopai" ir paprasčiausiai neveikė.

Perėjimas nuo apvalios sumos prie dolerinio banknoto su smulkiais kiekvieną mokėjimo procedūrą pailgino 10-15 sekundžių. Jas padaugino iš 650 tūkstančių automobilių, kurie kasdien įvažiuoja į New Yorką per apmokamus tiltus ir tunelius, išeina tikrai astronominis skaičius.

Į jokį kompiuterį nebetilptų ir suma, sumokėta nuo tiltų ir tunelių veikimo pradžios. Nors tie įrenginiai seniai atsipirko, bet už naudojimąsi jais lupama vis brangiau.

Kaip visada "privačios iniciatyvos" sąlygomis, taip ir dabar kai kam iš tokio nesklandumo išeina geras biznis. Tarp lėtai slenkančių automobilių eilių šmirinėja visokie prekiautojai, gyvai primindami paskutiniosios degalų krizės kamščius 1979 metų vasarą. Verdantiems iš įniršio arba mirštantiems iš nuobodulio vairuotojams jie siūlo skanėstus, gaivinančius gėrimus, gėlytes arba laikraščius su įspūdingomis automobilinių kamščių nuotraukomis. Vietiniams laikraštininkams—irgi neprastas biznis . . .

Kalbama, kad už poros mėnesių bus "patobulinta" ir kaina už pravažiavimą nešvariausiu pasaulyje (tiek sanitarine, tiek ir kriminalistine prasme) New Yorko metro—"subway". Čia priešingai tiltams ir tuneliams keleiviai, prarasdami papildomus pinigus, laimėsią laiko. Nebereikės krapštyti dabartinių 75 centų, o teliks patogiai pakloti visą dolerį. Galima sakyti, kad šiuo atveju viduramžiškas "patogumas" pavirs į grynai kapitalistinį.

Vilniaus "Tiesa"

Žemė, sugrąžinta gyvenimui

Vešlios pievos tarsi jūra banguoja tose vietose, kurios visiškai neseniai priminė vos ne mėnulio peizažą. Rokų keramikos gamykla, išnaudojusi karjerus, juos vėl pavertė derlinga žeme ir grąžino Kauno rajono Pajiesio kolūkiui.

— Mūsų įmonėje jau seniai tapo įstatymu grąžinti pirminiams vartotojams visą pasiskolintą žemę,—sako gamyklos vyriausioji inžinierė Stasė Čepulienė.—Antai penkiolikos hektarų Raželių molio karjerą Kauno rajono Mičiurino kolūkio pageidavimu pavertėme dirbtiniu ežeru. Čia įrengta ūkio poilsiavietė, vanduo taip pat naudojamas laukams drėkinti. O buvusiame smėlio karjere Alytaus rajone netrukus sušlamės jaunas miškas. Jis bus perduotas Volungių kolūkiui.

Gamybos reikalams panaudotų molio ir smėlio karjerų likimu rūpinasi gamykloje įsteigta speciali tarnyba. Žemės rekultivacijos planai įjungiami į bendrą įmonės gamybos programą. To dėka vien pastaraisiais metais antrajam gyvenimui grąžinta beveik 50 hektarų.

Įgyvendinant Lietuvos TSR žemės gelmių kodekso reikalavimus, respublikoje atliekama plati žemių rekultivavimo programa. Dabar kasmet kolūkiams ir tarybiniams ūkiams grąžinama beveik tiek pat žemės, kiek jos gamybos tikslams paima pramonės įmonės. Organizacijos, įsirengdamos karjerus, tarsi brangenybę saugo nuimtą derlingos žemės sluoksnį ir jį vėliau panaudoja rekultivuojant panaudotus plotus. Žemės derlingumas paprastai atstatomas iki tokio lygio, kad vėl būtų galima sėti javus, sodinti sodus, miškus ir parkus, įrengti poilsio zonas ir vandens telkinius, įveisti juose žuvų.

Rekultivacijos darbus kontroliuoja speciali valdyba, įsteigta prie Lietuvos TSR Ministrų Tarybos. Žemės gelmių racionaliu naudojimu rūpinasi ir vietinės Liaudies deputatų tarybos. Jos kontroliuoja, kaip laikomasi nustatytos darbų vykdymo tvarkos eksploatuojant žvyro, molio, smėlio atsargas, kaip atstatomi panaudoti plotai. Jų pasiūlymu buvusiuose karjeruose daug kur įrengiamos pašarų saugyklos, šiltnamiai, sandėliai. Štai Vilniaus miesto Liaudies deputatų tarybai rekomendavus, kiek pakeista Vilniaus trečiosios termofikacinės elektrinės statybos vieta: dalis jos technologinių pastatų iškils baigiamame eksploatuoti Gasiūnų karjere. Ekonomiškai tai labai naudinga: bus sutaupyta nemaža lėšų, skirtų karjero rekultivacijai, statyboje gerokai sumažės žemės kasimo darbų.

Didelę paramą organizacijoms, besirūpinančioms žemės grąžinimu vartotojams, teikia respublikos mokslininkai. Radviliškio bandymų stotis tiria, kaip efektyviau sukultūrinti panaudotus durpynus. Respublikos Mokslų akademijos Botanikos instituto specialistai siūlo dalį senųjų durpynų paversti . . . pramoniniais spanguolynais, o senuosiuose žvyro karjeruose auginti jonažoles, čiobrelius ir kitas vertingas vaistažoles. **R. Česna**

JUSTINAS MARCINKEVIČIUS

Pasigailėjimo, arba Vėlinių sonetas

Pasigailėjimo rudens laukams,
seniems žmonėms ir einantiems per lietų.
Pasigailėjimo vaikams. Bet kam
ant atsisveikinimo lieptų.

Ir pasmerktiems, ir apverktiems,
išėjusiems be sugrįžimo —
pasigailėjimo visiems! — ir tiems,
kurių net motinos neatpažino.

Pasigailėjimo langų šviesa —
visų šviesa. Visų ranka ją laiko:
ir moteries, ir vyro, ir to vaiko,

neaiškiai jaučiančio, kad ir tamsa —
ne pabaiga, o tik šviesos tąsa,
kuri gyvybę su mirtim sutaiko.

ALFONSAS MALDONIS

Po Svarstyklių ženklu

Gyvena buvę čia ir būsimi gyvens.
Juk šviesai šitas langas iškirsdintas.
Kas pasakys, ar ima keistis indas,
Kai jį pripildai vyno ar vandens?

Jei vienas, tai ar vienišas esi?
Nėra kliūties ir nebėra atstumo,
Kai nori glaustis prie blaivaus skaistumo
Žmoguj, vandenyje ir debesy.

Ir jei užuovėjos ieškot bandai,
Tave kažkur vis vien apauga sienos,
Šlapiuos pušynuos mirga mėnesienos,
Ir stumiasi į žemupį ledai.

Štai tuo taku, štai tuo laiku — ir tu
Per netikrumo ir nežinomybės dūmą
Nešiesi gailų atlydžio gležnumą,
Kur purų sniegą paverčia ledu.

Pastogę rasite, netekdami namų...
Ar atsveria tos kelios valandos gyvenime,
Kai tampa
Kaltė atpirkimu, visatos dulkėm
šviečia lempa,
Žolės žalumas tėviške, o žodžiai —
likimu?.

Apie pusantro šimto drabužių modelių kasmet sukuria Vilniaus "Vilijos" trikotažo fabriko dailininkės-modeliuotojos Aldona Pečiūrienė ir Aldona Žaromskienė. Maždaug pusė jų dabar siuvami masiškai. Tai vaikiški drabužėliai, komplektai paaugliams, suknelės, žaketai, palaidinukės, džemperiai.

Nuotraukoje: **A. Žaromskienės sukurti komplektai jaunimui: džemperis—suknelė su kelnėmis ir sportinio tipo džemperis iš sintetinių verpalų.** K. Jankausko nuotrauka

BRIEFS

Janice Nelson from Staten Island writes in the Daily News:

"I would like to thank the MTA for their helpful hints on how to ride the subways in the summer. Isn't it terrific that we are informed to keep our jewelry covered up or else it'll be our fault if it's ripped from our necks or hands? Here's another case where the law-abiding citizen must live according to the criminal's rules. We're not the ones to be given ultimatums, they are. We shouldn't have to change our life styles and rules, they should. Thanks again MTA and Mayor Koch for making New York a great place to live—for the criminal."

* * *

They say parents may soon be able to choose the sex of their babies with a revolutionary technique which doctors are now testing.

* * *

"The major cause of heart disease, which kills 1 million Americans yearly, is poor nutrition," says Dr. James Hunt of the University of Tennessee medical school. You should:

- Cut down on high-cholesterol foods like egg yolks, organ meats and shrimp.
- Avoid high-fat meats like beef, substituting chicken or fish.
- Use low-fat milk and yogurt, soft margarine, and vegetable oils instead of whole milk, hard cheese, butter and lard.
- Use spices instead of salt and cut down on foods containing sodium, which can lead to high blood pressure.
- Add fiber to your diet with whole grain or fresh fruits and vegetables.

* * *

Suzanna Kazokytė Jones, ex-Newyorker writes from Frackville, Pa.: "After reading all the articles of praise and success of "Aido" 70th Anniversary with outstanding visitors and all the girls I used to mingle with I can well understand why you put the picture in "Laisve" to include me. I was once a member of that grand organization for 11 years.

"Laisve" surely keeps me posted with all the events that are going on, but regret that I am not able to join you. My thoughts and elations are with you always."

And Suzanna sent a donation of $20 to Aido Chorus.

* * *

This year marks the 60th anniversary for Anthony Bimba as one of the editors of "Laisve."

* * *

For winning the fight for Peace and Human needs participate in anti-nuclear rally in Central Park June 12.

* * *

Vacation and traveling season is in full swing. N. Y. Aido energetic teacher Mildred Stensler and soloist Victor Becker left for Lithuania May 30th. Nellie Shumbris, N. Y. Aido member and member of other organizations is leaving July 1st for Europe—Italy and Switzerland. Her 26 year old daughter will make a trip with her.

There are many other people going to Lithuania in groups and individually. Happy landing and enjoyable stay to all of them. You lucky people! **Ilse**

Familiar scene? Familiar and very beautiful, specially to Lithuanians. Looking at the picture like this one's emotions and memories are elated. And rightly so.